

การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์
ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
STRENGTHENING THAI BUDDHIST IDENTITY FOR CHILDREN AND
YOUTH OF MONKS AT CHAROENTHAM SUB-DISTRICT, VIHAN
DAENG DISTRICT, SARABURI PROVINCE

พระสมุห์ธีรพล อคฺคปญฺโญ (วิริยะกิจสุนทร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์
ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

พระสมุห์ธีรพล อคฺคปณฺโณ (วิริยะกิจสุนทร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Strengthening Thai Buddhist Identity for Children and Youth of Monks at
Charoentharn Sub-District, Vihan Daeng District, Saraburi Province

Phrasamu Thiraphon Aggapañño (Wiriyakitsunthon)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2021

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ เรื่อง "การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระสุธีวีรบัณฑิต, รศ.ดร.)

กรรมการ

(รศ.ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(พระปลัดระพี นพธิสาโร, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ประเสริฐ อิลาว)

กรรมการ

(อ.ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

ผศ.ดร.ประเสริฐ อิลาว

ประธานกรรมการ

อ.ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสมุห์ธีรพล อคฺคฺปนฺโน)

- ชื่อสารนิพนธ์** : การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของ
พระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
- ผู้วิจัย** : พระสมุห์ธีรพล อคฺคปณฺโณ (วิริยะกิจสุนทร)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : ผศ. ดร.ประเสริฐ ธิลา, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ),
พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
 - : ดร.สุภัทรชัย สีสะไบ
พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ), พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์),
ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๔๐ กับกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๘๒ คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๘ รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๖$, $S.D. = ๐.๔๙๘$)

๒. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกันมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี พบว่า ๑. ผู้เรียนมีจำนวนมากและมีวัยที่แตกต่างกันเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พระสงฆ์ยังขาดทักษะในการนำเอาธรรมะไปใช้ให้สอดคล้องกับเยาวชน พระสงฆ์ขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ในการสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม ๒. พระสงฆ์ขาดทักษะในการสอน โดยเน้นสอนแบบท่องจำมากกว่าบูรณาการ พระสงฆ์ขาดการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี ขาดระบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ นึกอยากสอนอะไรก็สอน ๓.ขาดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะ ๑) ต้องแบ่งห้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนและวัยของนักเรียนตามช่วงชั้น เพื่อลดปัญหาการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน รวมถึงจัดหาครู หรือครูพระผู้ช่วย เพื่อดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง ๒) เปิดอบรมถวายความรู้ในเรื่องหลักการ วิธีการ ในการพัฒนาหลักสูตรการสอน ๓) ต้องพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร เช่นการจัดสร้างห้องสมุดพระศาสนาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นต้น

Research Paper Title : Strengthening Thai Buddhist Identity for Children and Youth of Monks at Charoentham Sub-District Vihan Daeng District Saraburi Province

Researcher : Phrasamu Thiraphon Aggapañño (Wiriyakitsunthon)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao, B.A. (Public Administration),
M.A. (Public Administration),
Ph.D. (Public Administration)

: Dr.Suphattharachai Sisabai,
B.A. (English), M.A. (Public Administration),
Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation : July 20, 2021

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the level of students’ opinions on enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of monks. 2. To compare students' opinions on enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of buddhist monks, and 3) To study the problems, obstacles and suggestions regarding the strengthening of Thai Buddhist identity for children and youth of Buddhist monks at Charoen Tham, Sub-District, Wiharn Daeng District, Saraburi Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research by survey method, data were collected with questionnaires with a total confidence value of 0.940 from 182 samples who were students from educational institutions in Charoen Tham Sub-District, Wiharn Daeng District, Saraburi Province and analyzed the data with a ready-made social science program. The statistics used were frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. One-way variability analysis and the data for qualitative research were collected by in-depth interviewing with 8 key informants and analyzed by detailed content descriptive analysis techniques.

Findings were as follows:

1. Students had opinions on enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of Buddhist monks at Charoen Tham, Sub-District, Wiharn Daeng District, Saraburi Province, by overall, at high level (\bar{X} =3.86, S.D.=0.498)

2. The results of the research hypothesis showed that students with different genders and educational level did not have different opinions on enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of Buddhist monks at Charoen Tham Sub-District, Vihardaeng District, Saraburi Province, rejecting the set research hypothesis.

3. Problems and obstacles regarding enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of monks were that: 1. Many learners of different ages were hindering learning activities. Monks also lacked the skills to apply Dhamma for the youth. Monks lacked the budget to support the production of teaching materials, such as moral education boards. Monks focused on memorization rather than integration. Monks lacked a good teaching plan, lacked objectives of teaching system, teaching without plans, anything they liked to teach, they taught. 3. Lack of learning resources to develop the enrichment of Thai Buddhist identity for children and youth.

Suggestions: 1) The room and time slot must be divided to suit the numbers and ages of students according to the grade level in order to reduce management problems. Technology must be used to help teaching and learning. including providing teachers or assistant teacher to take care of students thoroughly 2) To open a training course to offer knowledge of principles and methods of teaching and curriculum development and 3) Monasteries must be developed to be the comprehensive Buddhism learning and research centers such as building a religious library, developing modern teaching materials and media, etc.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จาก พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิโกโร, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ พระอุดมสิทธิินายก, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ อ.ดร.สุภัทรชัย สีสะไบ กรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณ และขอเจริญพรไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอเจริญพรขอบคุณ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการต่างๆ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษา ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาดีๆ ที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร., พระมหาสุนันท์ สุนนโท ดร, อ.ดร.นิกร ศรีราช และขอเจริญพร ผศ.ดร.ยุพธนา ปราณีต อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถามและให้คำปรึกษา แนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์แก่การทำสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาประพันธ์ศักดิ์ ธิฎฐิจิวิสุทธิ เจ้าคณะอำเภอวิหารแดง พระครูสิริโพธิธรรมรักษ์เจ้าคณะตำบลเจริญธรรม และพระอธิการไทนนท์ สิริวิชัย เจ้าอาวาสวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ที่เมตตาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือชี้แนะทักษะแนวทางที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ญาติธรรมทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ สนับสนุนช่วยเหลือส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเพิ่มเติมองค์ความรู้ และกำลังใจจากทุกท่าน ดังกล่าว ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเอื้อเฟื้อเป็นอย่างยิ่ง คุณค่าสิ่งดีงามและประโยชน์ได้อันจะพึงมีจาก สารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอนอบน้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา กตเวทิตาคุณ แก่ บิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย และผู้มีคุณูปการทุกท่าน

พระสมุห์ธีรพล อคฺคปณฺโณ (วิริยะกิจสุนทร)

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์	๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ	๑๗
๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๒๕
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๖
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๓๘
๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๓๙
๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ	๔๑
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๘
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอิวหารแดง จังหวัดสระบุรี	๕๐
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๕๑
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ	๕๕
๔.๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอิวหารแดง จังหวัดสระบุรี	๖๑
๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอิวหารแดง จังหวัดสระบุรี	๖๗
๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอิวหารแดง จังหวัดสระบุรี	๗๗
๔.๘ องค์กรความรู้	๘๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๙๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๐

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๐๒
ภาคผนวก	๑๐๗
ภาคผนวก ก หนังสือของความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย	๑๐๘
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความ เที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Try Out)	๑๑๒
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๑๖
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๑๘
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๒๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แสดงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์	๑๕
๒.๒	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ	๑๗
๒.๓	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักเบญจธรรม	๒๓
๒.๔	รายชื่อโรงเรียนที่เปิดสอน ในตำบลเจริญธรรม	๒๕
๒.๕	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์	๒๘
๒.๖	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ชาวพุทธ	๕๕
๓.๑	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	๓๙
๔.๑	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๘
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน ของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ใน ภาพรวม	๕๐
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในภาพรวม	๕๑
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม (Training)	๕๒
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการศึกษา (Education)	๕๓
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนา (Development)	๕๔
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ในภาพรวม	๕๕
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตากรุณา	๕๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ	๕๗
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร	๕๘
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัจจะ	๕๙
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้าน สติสัมปชัญญะ	๖๐
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักเรียน ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ	๖๑
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุ	๖๒
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธ จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๔
๔.๑๖	ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตาม สมมติฐานที่ ๑-๓	๖๖
๔.๑๗	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นเนื้อหาที่นำไปใช้สอนในโรงเรียน ควรเป็นอย่างไร	๖๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๘	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นรูปแบบในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธควรเป็นอย่างไร	๗๒
๔.๑๙	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นเทคนิคในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ควรเป็นอย่างไร	๗๔
๔.๒๐	สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นขั้นตอนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชน ควรเป็นอย่างไร	๗๖
๔.๒๑	ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ด้านการฝึกอบรม (Training)	๗๗
๔.๒๒	ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรีด้านการศึกษา (Education)	๗๙
๔.๒๓	ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนา (Development)	๘๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๗
๔.๑	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๘๑
๔.๒	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๘๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ศาสนาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาช้านาน ในระยะแรกศาสนาเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อขจัดความหวาดกลัวสิ่งต่างๆ ที่ล้อมรอบตัวของมนุษย์ คิดว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของผู้มีฤทธิ์มากกว่าตน เมื่อมนุษย์เริ่มเรียนรู้ธรรมชาติมากขึ้นและเกิดเป็นศาสนาที่มีเหตุผลเข้ามาเป็นแบบแผนและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ความเชื่อศรัทธาในกิจกรรมหรือพิธีกรรมต่างๆ ของแต่ละศาสนาก็กลายมาเป็นประเพณี วัฒนธรรมที่ทำสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ศาสนาทุกศาสนา จะเป็นสิ่งที่พึงทางใจของมนุษย์ มีหลักธรรมคำสั่งสอนที่มุ่งหมายสั่งสอนให้คนที่เป็นสมาชิกในสังคมเป็นคนดี มีคุณธรรมมีเหตุผลและศรัทธาในความถูกต้อง มีพิธีกรรมและเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นศาสนานั้นๆ บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในฐานะ บทบาทใดจะต้องยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะธรรมหรือหลักคำสอนจะช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้ อีกทั้งจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ สำหรับคนไทยแล้ว ศาสนาเป็นสถาบันสำคัญของสังคมไทยโดยยอมรับศาสนาพุทธ เป็นศาสนาสำคัญประจำชาติและเปิดโอกาสให้บุคคลนับถือศาสนาต่างๆ ได้โดยอิสระ ยอมให้ศาสนาสำคัญทั้งปวงตั้งอยู่ในประเทศไทยได้ เช่นศาสนาคริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู เป็นต้น แต่ศาสนาพุทธเป็นจุดรวมจิตใจของคนไทยส่วนใหญ่ จึงได้ยึดหลักธรรมมาเป็นพื้นฐานของชีวิตเพื่อที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศด้วย นอกจากศาสนาพุทธแล้ว ยังนำสิ่งที่มีคุณค่าของศาสนาอื่นมาผสมผสานกับหลักของศาสนาพุทธด้วย เช่น พิธีกรรมของพราหมณ์ในการตั้งศาลพระภูมิ การขึ้นบ้านใหม่ การเข้าร่วมทำกิจกรรมกับศาสนาอื่น โดยไม่ถือว่าเป็นการเสื่อมเสียหรือเป็นบาป ยอมรับการแต่งงานกับคนต่างศาสนาได้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และยังให้การคุ้มครองป้องกันศาสนาและลัทธิความเชื่อทั้งหลายที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หลักธรรมกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจและอารมณ์ สามารถจูงใจและผูกใจคนไว้ได้อย่างแน่นแฟ้น

มนุษย์จะนำศาสนาที่คนนับถือติดตัวไปปฏิบัติหรือเผยแพร่ในที่ใหม่ ศาสนาไม่ใช่ของที่อยู่กับที่แต่จะอยู่ตรงที่หนึ่งที่ได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์ยังไม่อพยพไปไหน บุคคลที่เกิดมาในศาสนาใดก็จะนับถือศาสนานั้น และมีความประพฤติคล้ายกับบุคคลที่นับถือศาสนานั้นๆ เช่น เด็กฝรั่งที่ถูกเลี้ยงแบบไทยและให้นับถือศาสนาพุทธ ก็จะมีพฤติกรรมและความคิดอ่านไปในแบบไทยๆ เป็นต้น ศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม โดยเฉพาะหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิต ซึ่งทุกศาสนามีความสอดคล้องกัน โดยการยึดมั่นในการทำความดี ความสอดคล้องกันของหลักธรรมของแต่ละศาสนาทำให้บุคคลเข้าใจกัน อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข หลักธรรมที่ศาสนิกชนสามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มหาคณาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช จึงมีดำริที่จะสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียว ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล ๕ มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยการประสานความร่วมมือจากคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรเครือข่ายชาวพุทธ โดยกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมทั้งเปิดตัวชีวิตให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมภายใน ๔ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๔๘๗-๒๕๖๐ ซึ่งปรากฏในระเบียบ มหาเถรสมาคมว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านศีล ๕ พ.ศ.๑๔๘๗^๑ ที่ได้ดำเนินการตามหัวข้ออบรม ๘ หัวข้อ คือ ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตาธรรม และสามัคคีธรรม โดยมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว โดยกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมทั้งตั้งเป้าตัวชีวิต ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม

^๑ ส่วนการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, (ประกาศแกลงการณคณะสงฆ์ เล่มที่ ๑๐๒ ตอนที่ ๖ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗), หน้า ๑-๑๐.

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทย กำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา บทบาทของเยาวชนยุคใหม่ที่เป็นอนาคตของชาติจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน มีทั้งด้านลบและด้านบวกที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันจากสภาพการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้นึกย้อนกลับไปถึงเด็กไทยในอดีตหรือค่านิยมของคนไทยในอดีตที่มีลักษณะ สุภาพอ่อนน้อมมีคำว่า “ไม่เป็นไร” เป็นคำพูดติดปาก เด็กๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้จักอดทนและรอคอย ให้รู้จักอดเปรี้ยวไว้กินหวาน ไม่ชิงสุกก่อนห่าม วิถีชีวิตเรียบง่าย ได้รับการสืบทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีค่านิยม ตามบรรพบุรุษ พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป สังคมมีการเปลี่ยนแปลงการเลี้ยงลูกของพ่อแม่ยุคปัจจุบัน มักกลัวลูกลำบาก ไม่สอนให้รู้จักอดทน รอคอย จึงชวนหาหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้บุตรหลานใช้ของดีราคาแพง เพื่อไม่ให้น้อยหน้าคนอื่น ค่านิยมเหล่านี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นกับสังคมเมืองเท่านั้น สังคมชนบทก็เป็นเช่นเดียวกัน

จากสภาพดังกล่าวประกอบกับโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น เด็กในยุคปัจจุบันจึงนิยม ความรวดเร็ว ทันใจ ในทุกเรื่องทั้งการติดต่อสื่อสารหรือการหาข้อมูลต่าง ๆ กลายเป็นเยาวชนยุคสำเร็จรูป เนื่องจากมีการรับเอาอารยธรรมต่างประเทสมากขึ้น การยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณี ได้รับความสำคัญน้อยลง จะตื่นตัวให้ความสำคัญของวัน วันวาเลนไทน์ เคทดาวนินในช่วงปีใหม่ ฯลฯ ช่องว่างระหว่างวัยสูงขึ้น เด็กยุคใหม่จะให้ความเคารพผู้ใหญ่ผู้น้อยลง ระบบอาวุโส ขาดหายไปจากสังคม ด้วยเหตุที่มองว่าผู้ใหญ่มีความล้าหลัง ไม่ทันสมัย ไม่ทันโลกที่เปลี่ยนแปลง การที่เด็กรู้อะไรมากกว่าผู้ใหญ่ หรือสามารถประสบผลสำเร็จตั้งแต่อายุน้อยน้อยเป็นการสร้างค่านิยมแบบก้าวกระโดด เช่น ให้เด็กเติบโตสู่ ตำแหน่งผู้บริหารมาปกครองผู้ใหญ่เป็นต้น เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นที่สนใจของนักคิดแขนงต่าง ๆ มากมาย ทั้งในสายตาชาวโลกและชาวไทย ที่เริ่มตระหนักถึงสังคมของมนุษยชาติในอนาคต เรียกสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้แตกต่างกันไป

ดังนั้น อัตลักษณ์ชาวพุทธจึงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ในแบบอย่างชาวพุทธที่ดี และปฏิบัติหน้าที่ของชาวพุทธในเรื่องต่อไปนี้ คือ ด้วยอัตลักษณ์ ๕ ประการ ได้แก่ ๑. เมตตา กรุณา ชาวพุทธเป็นผู้มีเมตตา ไม่ฆ่า ไม่ทำร้าย ๒. สัมมาอาชีวะ ชาวพุทธเป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต ไม่คดโกง ขโมย ฉกชิงทรัพย์อันเจ้าของไม่ได้ให้ ๓. กามสังวร ชาวพุทธ รักเดียวใจเดียว มีครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว ไม่สำส่อนหลายใจ ๔. สัจจะ ชาวพุทธเป็นคนไม่โกหก ไม่พูดเพ้อเจ้อ พูดอย่างไรทำอย่างนั้น รับผิดชอบต่อคำพูดตนเอง ๕. สติสัมปชัญญะ เป็นผู้มีสติ ไม่เลอะเลือนด้วยของมีเงินเมา เหล้า ยาเสพติด

โดยในปัจจุบันพระสงฆ์ในตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีการนำองค์ความรู้ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัด โดยนำหลักเบญจธรรม ๕ ประการ มาใช้อย่างเป็นระบบในการดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ชาวไทยพุทธ ๕ ด้าน ได้แก่ เมตตา โดยมีวิถีชีวิตที่ปลอดภัยไร้การเบียดเบียน มีการดำเนินชีวิตที่เกื้อกูลสังคมและแกโลก สัมมาอาชีวะ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างแนวทางการประกอบอาชีพที่สุจริต กามสังวร ไม่ซิงสุกก่อนห่าม รู้จักยับยั้งชั่งใจ ก่อนมีเพศสัมพันธ์ เมื่อยังไม่พร้อม สัจจะ รู้จักรับผิดชอบต่อคำพูด คำสัญญาของตนเอง รู้จักหน้าที่ ตรงต่อเวลา สติสัมปชัญญะ การนำความรู้มาแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน วัด และโรงเรียน ปลอดภัย ปลอดภัย รวมถึงปลอดภัยยาเสพติดทุกประเภท

ผู้วิจัยมีความคาดหวังที่จะให้เด็กไทยยุคใหม่ เยาวชนไทยยุคใหม่ เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศชาติไปสู่อนาคตข้างหน้า ท่ามกลางกระแสสังคมยุคใหม่ที่ถาโถมเข้าใส่สังคมไทยรอบด้านนี้ เยาวชนไทยต้องมีการปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลง จากความคาดหวังของสังคมไทยหรือผู้ใหญ่ซึ่งมักกำหนดกรอบแนวทางให้กับเยาวชน ซึ่งเกิดการต่อต้านมาทุกยุคสมัย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันยิ่งทวีความรุนแรง จนยากที่จะต้านทาน เกิดปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนมากมาย ความเป็นอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในยุคศตวรรษที่ ๒๑ จะเป็นไปในทิศทางใดที่จะทำให้เยาวชนไทยได้ปรับตัว พัฒนาการเอง ให้เข้ากับยุคสมัย มีทักษะการใช้ชีวิต สามารถนำความรู้มาแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ มีภาวะผู้นำในตนเอง สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีทักษะในการสื่อสารเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา มีความเสียสละรับผิดชอบต่อสังคม มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม สิ่งกล่าวมานี้ เป็นความคาดหวังต่อภาพอัตลักษณ์เยาวชนไทยของผู้ใหญ่และสังคมไทย

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จังหวัดสระบุรีเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรีมีอะไรบ้าง และควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

สารนิพนธ์เรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้านได้แก่ ๑.การฝึกอบรม (Training) ๒. การศึกษา (Education) ๓.การพัฒนา (Development)^๒

เบญจธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ๑. เมตตา กรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ^๓

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ได้กำหนดขอบข่ายประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

^๒ นิสิตารักษ์ เวชยานนท์, บทความวิชาการ HR, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๐-๑๔๐.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๓๙.

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดเจริญธรรม จำนวน ๑๔๘ คน^๔ โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ จำนวน ๕๒ คน^๕ และโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ จำนวน ๑๓๖ คน^๖ รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย ๓๓๖ คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัยประกอบด้วย

- ๑) พระสงฆ์ในตำบลเจริญธรรม
- ๒) ผู้บริหารโรงเรียน
- ๓) นักเรียนที่ได้รับการเผยแพร่

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓ โรงเรียน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ถึง พฤษภาคม ๒๕๖๔ รวมทั้งสิ้น ๑๒ เดือน

^๔ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเจริญธรรม เฝ้าดูศรีภูธรอุปถัมภ์ ปีการศึกษา ๒๕๖๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1014310243&Area_CODE=1401 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

^๕ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ ปีการศึกษา ๒๕๖๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1019600197&Area_CODE=1902 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

^๖ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ ปีการศึกษา ๒๕๖๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1019600195&Area_CODE=1902 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยกำหนดความหมายต่างๆ ของการใช้คำในวิจัยดังนี้

การฝึกอบรม (Training) เป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ถูกออกแบบขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ยกระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะ ของนักเรียนในขณะนั้น ให้สามารถเรียนรู้และนำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้ทันที หรือมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้สอน

การศึกษา (Education) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ ทศนคติ ตลอดจน เสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวในทุกด้านให้กับนักเรียน

การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการในการพัฒนานักเรียนอีกวิธีหนึ่งซึ่ง ผู้สอนสามารถที่จะพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และความคุ้นเคยของนักเรียนไปพร้อมๆกัน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

การเสริมสร้าง หมายถึง เพิ่มพูนให้ดีหรือมั่นคงยิ่งขึ้น เป็นการสร้างชุมชนที่สอดใส่ผ่าน ทางอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ๕ ประการ เป็นวิถีที่ยึดมั่นในความมีเมตตา โอบอ้อมอารีต่อกัน ไม่ ลักเล่ห์ขโมยน้อย ไม่คดโกง ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่มีเพศสัมพันธ์เมื่อไม่พร้อม ปลอดภัย เสพติด

อัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ หมายถึง อัตลักษณ์ของของชาวพุทธที่หล่อหลอมมาจาก หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นกริยาวาจาที่บุคคลในสังคมพึงปฏิบัติต่อกัน อันจะเป็น ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จนนับเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางศาสนาที่มีลักษณะเฉพาะ ของชาวพุทธในประเทศไทยประกอบด้วยหลัก เบญจธรรม ๕ ประการ ได้แก่

๑) เมตตากรุณา คือ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีความต้องการให้ผู้อื่นหรือ สมาชิกในชุมชนมีความสุขปราศจากอันตรายต่างๆ

๒) **สัมมาอาชีวะ** คือ การประกอบสัมมาชีพ ไม่โกงกินคอร์ปชั่น ประกอบอาชีพผิดกฎหมายเบียดเบียนผู้อื่น รวมถึงการเสริมสร้างองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพต่างๆที่สุจริต

๓) **กามสังวร** คือ การสำรวมในกาม เป็นแบบอย่างในความสัมพันธ์ที่ดีครอบครัว ไม่ชิงสุกก่อนห่าม ไม่มีเพศสัมพันธ์เมื่อไม่พร้อม การไว้เนื้อไว้ตัว รวมถึงการให้เกียรติกันระหว่างชายหญิงในชุมชน

๔) **สัจจะ** คือ การพูดความจริง การพิจารณาความจริง สร้างจิตสำนึกในคุณธรรมศีลธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะการทำงานทุกอย่างต้องมีความจริงใจ ไม่โกหก คดโกง

๕) **สติสัมปชัญญะ** คือ ความระลึกได้ ใช้สติปัญญาและความสำนึกรู้ตัว รวมถึงการดำเนินกิจกรรมส่งเสริม วัด โรงเรียน ปลอดภัย ปลอดภัย ยาเสพติด

เด็ก หมายถึง มนุษย์ที่อยู่ระหว่างการเกิดและวัยแรกรุ่น ส่วนคำจำกัดความในทางกฎหมาย "เด็ก" หมายถึง ผู้เยาว์ หรือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าประชากรส่วนใหญ่ ทางกฎหมาย หมายถึง บุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ ถือเป็นเยาวชนตามกฎหมาย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบกลไกในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๑.๗.๔ นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรีไปใช้กับคณะสงฆ์จังหวัดอื่นๆต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษา “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อเรื่องดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ
- ๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องทีวิจัย
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์

อัตลักษณ์มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ หากบุคคล มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างมากและไม่ยอมรับลักษณะเฉพาะของแต่ละคนแล้ว ก็จะทำให้เกิดความวุ่นวาย เบียดเบียน ทำร้ายกันได้ การรู้จักยอมรับอัตลักษณ์ของแต่ละคนจึงเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันได้ อย่างสันติสุข ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ และได้ให้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ไว้ ซึ่งจากการค้นคว้าศึกษาตำราเอกสารพบ ความหมายของอัตลักษณ์ ประเภทของอัตลักษณ์ ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของอัตลักษณ์

คำว่า อัตลักษณ์ (Identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Identitas เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่ง มีความหมายว่าเหมือนกัน the same ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวตน ตัวเอง ลักษณะ ของตนเอง โดยเน้นลักษณะทั้งหมด โดยไม่ได้เปรียบเทียบกับ ใคร และเป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้าง ของวัฒนธรรม^๑

^๑ ฉลาดชาย รมิตานนท์, คนกับอัตลักษณ์, เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ทางมานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕.

อัตลักษณ์ (identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อ ตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับ คนอื่น โดยผ่านการมอง ตนเองและการที่คนอื่นมอง เราอัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (awareness) ในตัวเราและพื้นฐาน ของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่าง จากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาคนอื่น^๒

อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ ของลักษณะบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และ ศาสนา ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่มีทั่วไปหรือสากลกับสังคมอื่นๆ ลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคน อื่นๆ “อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลีว่า อสฺส + ลักษณะ โดยที่ “อัตตะ” มีความหมายว่าตัวตน ของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว หากมองเพียงแค่รูปศัพท์ “อัตลักษณ์” จึงเหมาะจะ นำมาใช้ หมายถึงลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่า ส่วนคำว่า “เอกลักษณ์” มีคำว่า “ เอก” ซึ่งหมายถึงหนึ่งเดียว หมายความว่าลักษณะหนึ่งเดียวของหลายๆ สิ่ง หรือลักษณะของหลายๆ สิ่งมีร่วมกัน เป็นความหมายแรกตามพจนานุกรม^๓

อัตลักษณ์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวตน และแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรม^๔

อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของการรับรู้ว่าตนเป็นอย่างไร มีบทบาท ทางสังคมอย่างไร บุคคลที่มีความสำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์ จะมีการยอมรับตนเองสูง และอัตลักษณ์เกิดจากการพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติ และบุคลิกภาพ^๕

อัตลักษณ์ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะ ของบุคคลหรือสิ่งหนึ่งหรือเฉพาะสิ่งนั้นที่ทำให้โดดเด่นขึ้นมาและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น ดังนั้นคำว่า “อัตลักษณ์” ดูจะเหมาะสมกว่าเอกลักษณ์ในความหมาย Identity ในยุคปัจจุบัน^๖

^๒ นัทรนัย ประสานนาม, “การเมืองเรื่องอัตลักษณ์ในนวนิยายเรื่องเสียงเพรียกจากท้องน้ำ ของ ประทีป ชุมพล”, วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ๔, ฉบับที่ ๑ (กันยายน ๒๕๔๕) : ๗๕-๖๕.

^๓ ทิตกร สอนภาษา. “ภาษาไทย ชัดใจปุ่ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์” คม ชัด ลึก City life ฉบับที่ ๔๘๕ (๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๓).

^๔ (Jeffrey, Nash). (1985), *Social Psychology Society and self*, (United States of America: West Publishing Company, 1985), p. 416.

^๕ (Rice. Philip F), *The Adolescent Development Relationships and Culture*, (Massachusetts: Allyn & Bacon, 1996), p. 36.

^๖ อภิญญา เพ็องสกุล, *อัตลักษณ์*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๖), หน้า ๖.

อัตลักษณ์ หมายถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดจากการรู้จักตน การยอมรับตนว่ามีลักษณะที่คงที่และ ต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนตามที่สังคม และวัฒนธรรมกำหนดและรับรู้ลักษณะความรู้ ความสามารถ ความต้องการของตนได้สอดคล้อง กับสังคมและคนรอบข้างทำให้มั่นใจในตนเองที่สามารถทำทุกอย่างได้ตามมาตรฐานตนเองและ สังคมไปพร้อมกัน^๗

อัตลักษณ์ หมายถึง องค์ประกอบทางกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมการณ์และลักษณะทางจิตซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมเกิดเป็นความคิดรวบยอดและเป็น ลักษณะเฉพาะตนของบุคคล^๘

อัตลักษณ์ หมายถึง คุณธรรมที่เกี่ยวกับตนเองที่มีการกระทำ ที่ถูกต้องในสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นและสัมพันธภาพต่อตนเอง^๙

อัตลักษณ์ของชาติที่พยายามส่งผ่านนโยบายการศึกษาคือ การให้ พลเมืองไทยทุกคนได้เรียนวิชาชีพ อันประกอบด้วยการเรียนรู้วิชาสิกกรรม (หมายถึงการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์) หัตถกรรม และพาณิชยกรรมแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถนัดแต่ละวิชาของแต่ละบุคคล ประการที่สอง ให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งหมายถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล (Individual Difference) โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์จะมีการรับรู้ภาพไม่เหมือนกัน เริ่มเห็นเค้า โครงการที่รัฐบาลจะต้องจัดการให้ทุกคนได้เรียนฟรี และให้กลายเป็นการศึกษาของชาติ หมายถึง การศึกษาของคนทั่วไป^{๑๐}

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวบุคคล ที่ทำให้บุคคลรู้ตัวว่าเขาเป็นบุคคล เป็นตัวของเขาเอง มีความเป็นตัวตนที่ทำให้คนอื่นรู้จักว่าเป็นใครด้วย เอกลักษณ์ของตนเอง

๒.๑.๒ ประเภทของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์มีอยู่หลายประเภทด้วยกัน ได้มีนักวิชาการแบ่งประเภทของอัตลักษณ์ไว้ ดังนี้

^๗ ดวงเดือน พันธุนาวิน, และดุจเดือน พันธุนาวิน, “ระบบเอกลักษณ์แห่งชาติได้ใน เยาวชนไทย”, วารสารจิตวิทยา, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (๒๕๓๘) : ๗๖-๙๖.

^๘ กุญชร คำชาย, จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น, คณะครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วงกลม, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓.

^๙ สวัสดิ์ ประทุมราช, การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์, กรุงเทพมหานคร : ประชาอุทิศการพิมพ์, ๒๕๕๕, หน้า ๕๒.

^{๑๐} ธงชัย สมบูรณ์, “อัตลักษณ์ของชาติตามนโยบายการศึกษา”, รายงานวิจัย (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), หน้า ๑๖๒.

ของอัตลักษณ์ไว้ ๒ ประเภท คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) อัตลักษณ์ร่วม เกิดจากการมีความทรงจำร่วมของสังคม อันเป็นความทรงจำที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความทรงจำ และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นผ่านการคิดสรรและตีกรอบอดีตเพราะประวัติศาสตร์ เกิดขึ้น โดยการรวบรวมตามแนวทางของรัฐหรือชนชั้นสูง ผ่านการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อ นำเสนอประวัติศาสตร์นั้นโดยผ่านภาษา เพื่อให้ก่อตัวเป็นภาพตัวแทนของอดีตที่ทุกคนในกลุ่มชนมีอยู่ร่วมกันและก่อให้เกิดการพัฒนาไปเป็นการมีอัตลักษณ์ร่วม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสงบในการอยู่ ร่วมกันของกลุ่มชนและไม่สามารถแยกออกจากสถานภาพของปัจเจกในกลุ่มสังคมได้^{๑๑}

ประเภทของอัตลักษณ์ไว้ ๓ ประเภท ดังนี้^{๑๒}

๑. อัตลักษณ์ที่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนำยึดเหนี่ยวและปลูกฝังให้แก่ประชาชน เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบบที่พวกเขาครอบงำอยู่ อัตลักษณ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความเป็นชาติหรือความเป็นไทย

๒. อัตลักษณ์ที่ยืนยันความเป็นตัวของตน ด้วยการออกมาประท้วงและต่อต้านซึ่ง ไม่จำเป็นว่าจะต้องจำกัดเฉพาะแค่คนชายขอบเสมอไป

๓. อัตลักษณ์ที่พุ่งเป้าไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตัวตนของตนต้องการจะเป็นหรือ ต้องการจะสังกัด

ประเภทของอัตลักษณ์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ^{๑๓}

๑. อัตลักษณ์ระดับปัจเจกบุคคล บุคคลหนึ่งอาจจะมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง เช่น เพศชาติ ชนชั้นในทางสังคม อาชีพ ภาษา ความเชื่อ เป็นต้น

๒. อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม จะถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของ สมาชิกภายในกลุ่มซึ่งบนพื้นฐานของความเหมือนกันของกลุ่มย่อมมีความแตกต่างกับกลุ่มคนอื่น ซึ่งเป็นตัวกำหนดความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตน

^{๑๑} ฝนวันจันทร์ ศรีจันทร์, “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของคนในเมืองประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาเมืองประวัติศาสตร์พิมาย”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓.

^{๑๒} อภิญา เพ็องฟูสกุล, อัตลักษณ์ (Identity) : การทบทวน ทฤษฎีและกรอบแนวคิด, (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๖), หน้า ๒-๔.

^{๑๓} ประสิทธิ์ ลีปรีชา, การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ใน วาทกรรมอัตลักษณ์, (กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), ๒๕๕๔), หน้า ๓๓-๓๔.

อัตลักษณ์แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่^{๑๔}

๑. อัตลักษณ์หรือตัวตนส่วนตัว (Personal or Self identity) ตนเป็นปัจเจกชน สามารถที่จะมีส่วนในการก่อรูป หรือ สร้างอัตลักษณ์ของตนขึ้นมาได้

๒. อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) คือ อัตลักษณ์ที่ปัจเจกชนจำนวนหนึ่งมี ร่วมกันทั้งด้านที่เป็นอัตลักษณ์ส่วนตัวและอัตลักษณ์ทางสังคม

๓. อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) คือ อัตลักษณ์ที่คนอื่นๆ มอบให้กับ ปัจเจกชน กล่าวคือ ปัจเจกชนคนหนึ่งอาจถูกกำหนดนิยามในทางสังคม โดยเชื่อมโยงกับอาชีพ ศาสนา ภูมิหลังทางชาติพันธุ์หรืออาจจะเป็นประเภททางสังคมใดๆ ก็ได้

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า อัตลักษณ์นั้นมีอยู่หลายประเภทด้วยกัน แต่ก็สามารถสรุปได้ เป็น ๒ ประเภทใหญ่ คือ อัตลักษณ์ ที่เป็นของตัวเอง กับอัตลักษณ์ที่เป็นของกลุ่ม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ผู้อื่น เป็นลักษณะเฉพาะตัวของกลุ่มนั้นๆ แต่ละกลุ่มก็จะมีอัตลักษณ์ของกลุ่มไม่เหมือนกัน

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์

อัตลักษณ์มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ หากบุคคล มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างมากและไม่ยอมรับลักษณะเฉพาะของแต่ละคนแล้ว ก็จะเกิดความวุ่นวาย เบียดเบียน ทำร้ายกันได้ การรู้จักยอมรับอัตลักษณ์ของแต่ละคนจึงเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันได้ อย่างสันติสุข ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ไว้ดังนี้

๑) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้ มีแนวคิดของการก่อรูปของอัตลักษณ์ของปัจเจก โดยวางรากฐานของอัตลักษณ์ทางเพศ อาจกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์และพัฒนาการของบุคลิกภาพใน ทฤษฎีของฟรอยด์ จึงมีศูนย์กลางอยู่ที่อัตลักษณ์ทางเพศ การก่อรูปของอัตลักษณ์และบุคลิกภาพ ดำเนินไปภายใน โครงสร้าง ๓ ระดับของจิตใจดังนี้

๑. Id เป็นพลังผลักดันที่จะขจัดความทุกข์และแสวงหาความสุขให้กับตนเอง และเต็มไปด้วยการเรียกร้องไม่ฟังเสียงใครและไม่ประนีประนอมใด ๆ ทั้งสิ้น

๒. Ego เป็นผลแห่งการที่คนเรารู้จักปฏิบัติโดยการยึดหลักแห่งความจริง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยอาศัยการรับรู้ ความคิดและความจำ

๓. Superego เป็นผลิตผลแห่งสังคม เป็นสิ่งที่สังคมหยิบยื่นให้แก่เรา ด้วยการอบรมสั่งสอนให้คนเรารู้สึกผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม

^{๑๔} วิระคา สมสวัสดิ์, พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : ทกสิปปีฉลาดชาย รมิตานนท์, (เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มิ่งเมือง, ๒๕๔๕), หน้า ๗๗.

สำหรับบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ก็คือ การที่บุคคลมี Ego ที่เข้มแข็งสามารถทนต่อความเครียดหรือการตอบสนองความสุขของตนโดยอาศัยหลักแห่งความจริงเป็นที่ตั้ง และสามารถโน้มน้ำหนักคุณธรรมและมโนธรรมต่างๆ ให้เข้าสู่หลักแห่งความจริง เพื่อให้เกิดการประสานงานกัน อย่างราบรื่น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข^{๑๕}

อัตลักษณ์ในมโนทัศน์สาขาจิตวิทยาว่า ในมุมมองทางจิตวิทยา อัตลักษณ์เป็นกระบวนการที่ก่อเกิดขึ้นภายในตัวตน ที่วางอยู่บนพื้นฐาน ทางกายภาพเป็นหลัก โดยถูกควบคุมพฤติกรรมกรรมกรแสดงออกจากจิตสำนึก ที่ก่อรูปร่างกลายเป็น บุคลิกภาพ หรือลักษณะนิสัย อันเป็นแบบแผนพฤติกรรมชัดเจน เหตุผลดังกล่าว ได้รับการ สนับสนุนจากทฤษฎี Ego Theory ของ Erikson ที่เห็นว่าการก่อรูปของอัตลักษณ์ เป็นกระบวนการ ตลอดชีวิต 4 ขั้นตอนของพัฒนาการ ในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของ Freud ได้เสนอ ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับที่ ๑ Id เป็นฐานที่มาของพลังงานทั้งหมดของจิต เป็น พลังงานดิบๆ ที่ยังไม่ถูกจัดระเบียบ ที่อยู่ของพลังงานเหล่านี้คือชั้นของจิตไร้สำนึก (The Unconscious) ระดับที่ ๒ Ego เป็นส่วนทำงานภายใต้กฎของความจริง (Reality Principle) มี เป้าหมายมิให้บุคคลนั้นเสียสมดุลทางกายภาพและจิตใจด้วย และส่วน Survereg) คือ พลังของ ค่านิยมและศีลธรรมจากสังคมซึ่งถ่ายทอดแก่บุคคลในกระบวนการขัดเกลา (Socialization) ส่วน Alport นำเสนอทฤษฎี Trait Theory เป็นเรื่องของการจัดระเบียบของพลังงานพลวัตทางจิตวิทยาที่ กำหนดลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมและความคิด แม้ว่าในความเป็นจริง บุคคลหนึ่งจะมี คุณลักษณะที่ผสมผสานหลาย Trait แต่มักจะมี Trait แบบใดแบบหนึ่งที่โดดเด่นออกมาเสมอ^{๑๖}

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงสภาพจิตใจที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนให้แสดงออกมาทางความประพฤติ การรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเป็นลักษณะของ อัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล มี ๓ ระดับด้วยกัน คือ Id, Ego และ Superego ซึ่งแต่ละคนจะต้องรู้จัก ควบคุมส่วนที่ไม่ดีไม่ให้แสดงออกมาและแสดงออกในสิ่งที่สร้างสรรค์ ยอมรับในสิ่งที่แตกต่าง จึงจะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

^{๑๕} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนการวิจัยรุ่นและการอบรม, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ๒๕๕๖), หน้า ๑๓๓.

^{๑๖} อภิญา เพื่อองฟูสกุล, **อัตลักษณ์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมจิตวิทยา, ๒๕๕๖), หน้า ๑๕-๒๐.

ตารางที่ ๒.๑ แสดงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์

นักวิชาการ/แหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ฉลาดชาย รมิตานนท์, (๒๕๕๐, หน้า ๒๕)	อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวตน ตัวเอง ลักษณะ ของตนเอง โดยเน้นลักษณะทั้งหมด โดยไม่ได้เปรียบเทียบกับใคร และเป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้าง ของวัฒนธรรม
นัทธนาย ประสานนาม, (๒๕๔๕, หน้า ๗๕-๖๕)	อัตลักษณ์ (identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรา กับ คนอื่น โดยผ่านการมอง ตนเองและการที่คนอื่น มองเรา
ทิดกร สอนภาษา, (๒๕๕๓)	อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัว บ่งชี้ ของลักษณะบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศ นั้นๆ
Jeffrey, Nash, (1985, p. 416)	อัตลักษณ์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวตน และแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรม
Rice. Philip F, (1996, p. 36)	อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของการรับรู้ว่าคุณเป็น อย่างไร มีบทบาท ทางสังคมอย่างไร บุคคลที่มีความ สำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์ จะมีการยอมรับ ตนเองสูง
อภิญา เพ็องสกุล, (๒๕๕๖, หน้า ๖)	อัตลักษณ์ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะ ของบุคคลหรือสิ่งหนึ่งหรือเฉพาะสิ่งนั้นที่ทำให้โดดเด่น ขึ้นมาและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น
ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, และดุจเดือน พันธุมนาวิณ, (๒๕๓๘, หน้า ๗๖-๙๖)	อัตลักษณ์ หมายถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพของ บุคคลที่เกิดจากการรู้จักตนเอง การยอมรับตนว่ามี ลักษณะที่คงที่และต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่

ตารางที่ ๒.๑ แสดงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ (ต่อ)

นักวิชาการ/แหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
บุญชู คำชาย, (๒๕๔๒, หน้า ๒๓)	อัตลักษณ์ หมายถึง องค์ประกอบทางกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมการณ์และลักษณะทางจิตซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมเกิดเป็นความคิดรวบยอดและเป็นลักษณะเฉพาะตนของบุคคล
สวัสดิ์ ประทุมราช, (๒๕๕๕, หน้า ๕๒)	อัตลักษณ์ หมายถึง คุณธรรมที่เกี่ยวกับตนเองที่มีการกระทำ ที่ถูกต้องในสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นและสัมพันธภาพต่อตนเอง
ธงชัย สมบูรณ์, (หน้า ๑๖๒)	อัตลักษณ์ของชาติที่พยายามส่งผ่านนโยบายการศึกษา คือ การให้ พลเมืองไทยทุกคนได้เรียนวิชาซีพี อันประกอบด้วยการเรียนรู้วิชาการ กิจกรรมแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถนัดแต่ละวิชาของแต่ละบุคคล
ผวันจันทร์ ศรีจันทร์, (๒๕๔๓, หน้า ๒๓)	ได้กล่าวถึงประเภทของอัตลักษณ์ไว้ ๒ ประเภท คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity)
อภิญา เพ็ญพสุกุล, (๒๕๔๖, หน้า ๒-๔)	ได้แบ่งประเภทของอัตลักษณ์ไว้ ๓ ประเภท ๑. อัตลักษณ์ที่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนำยึดเหนี่ยวและปลูกฝังให้แก่ประชาชน ๒. อัตลักษณ์ที่ยืนยันความเป็นตัวของตน ๓. อัตลักษณ์ที่พุ่งเป้าไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตัวตนของตนต้องการจะเป็น
ประสิทธิ์ ปรีชา, (๒๕๔๔, หน้า ๓๓-๓๔)	ได้แบ่งประเภทของอัตลักษณ์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑. อัตลักษณ์ระดับปัจเจกบุคคล ๒. อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม
วิระคา สมสวัสดิ์, (๒๕๔๕, หน้า ๗๗)	ได้แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑. อัตลักษณ์หรือตัวตนส่วนตัว (Personal or Self identity) ๒. อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) ๓. อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity)

ตารางที่ ๒.๑ แสดงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ (ต่อ)

นักวิชาการ/แหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อภิญา เพ็ญฟูสกุล, (๒๕๕๖, หน้า ๑๕-๒๐)	อัตลักษณ์เป็นกระบวนการที่ก่อเกิดขึ้นภายในตัวตนที่วางอยู่บนพื้นฐาน ทางกายภาพโดยถูกควบคุมพฤติกรรมแสดงออกจากจิตสำนึกเหตุผลดังกล่าวได้รับการ สนับสนุนจากทฤษฎี Ego Theory ของ Erikson

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ

พุทธศาสนิกชนยึดถือพระพุทธศาสนาเป็นสรณะในการดำรงชีวิต ในประเทศไทย ประชาชนจำนวนมาก นับถือพระพุทธศาสนาเป็นเวลากว่าพันปีแล้วที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย จนแยกกันไม่ออก ความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนาย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไทย ชาวพุทธจึงมีหน้าที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบไป

๒.๒.๑ หน้าที่ชาวพุทธ

ชาวพุทธ คือ ผู้ที่เคารพเลื่อมใสและศรัทธาในพระรัตนตรัย มีหน้าที่ในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ในความเคารพนับถือต่อพระรัตนตรัย เอาใจใส่ทำนุบำรุง และบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดและพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตนอย่างมีมารยาท ที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อพระสงฆ์ ศิลปะนั้นเป็นเหมือนบรรทัดสำหรับให้คนประพฤติความดีให้คงที่เปรียบเหมือนผู้แรกจะเขียนหนังสือ ต้องอาศัยเส้นบรรทัดเป็นหลักไปตามนั้น หนังสือที่เขียนจึงจะมีบรรทัดอันตรง ถ้าหาไม่ตัวหนังสือก็จะขึ้นคดลงดังงูเลื้อย เมื่อชำนาญแล้ว ก็เขียนไปได้โดยไม่ต้องมีบรรทัดฉันทใด คนแรกประพฤติความดี ไม่ได้ถืออะไรไว้เป็นหลัก ใจไม่มั่นคงอาจเอนเอียงลงหาทุจริต แม้เพราะโมหะครอบงำ เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์จนเป็นปกติมารยาทได้แล้วจึงประพฤติคุณธรรมอย่างอื่นก็มักยั้งยืนไม่ผันแปร”^{๑๗}

^{๑๗} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, *เบญจศีลและเบญจธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๒.

ตารางที่ ๒.๒ แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธ

นักวิชาการ/แหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, (๒๕๓๘, หน้า ๒)	ศีลนั้นเป็นเหมือนบรรทัดสำหรับให้คนประพฤติความดี เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์จนเป็นปกติมารยาทได้แล้วจึง ประพฤติคุณธรรมอย่างอื่นก็มักยั่งยืนไม่ผันแปร

๒.๒.๒ หลักเบญจธรรม

เบญจธรรม นั้นเป็นเหมือนบรรทัดสำหรับให้คนประพฤติความดีให้คงที่เปรียบ เหมือนผู้
แรกจะเขียนหนังสือ ต้องอาศัยเส้นบรรทัดเป็นหลักไปตามนั้น หนังสือที่เขียนจึงจะมีบรรทัด อันตรง
ถ้าหากไม่มีเส้นบรรทัดตัวหนังสือก็จะขึ้นคดลงดังงูเลื้อย เมื่อชำนาญแล้ว ก็จะเขียนไปได้โดย ไม่ต้องมี
บรรทัดคั่นใด คนเราจะประพฤติความดี โดยไม่ต้องมีอะไรไว้เป็นหลักยึดเหนี่ยว ใจไม่มั่นคง อาจเอน
เอียงลงหาทุจริต เพราะโมหะครอบงำ เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์จนเป็นปกติมารยาทได้แล้ว จึง
ประพฤติคุณธรรมอย่างอื่นก็มักยั่งยืนไม่ผันแปร เป็นคุณธรรมเป็นสิ่งที่ทุกคนควรประพฤติปฏิบัติ
เพื่อให้เกิดประโยชน์ หรือหลักธรรมชาติที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ตนเองและ
ผู้อื่น เป็นความประพฤติที่ติงามของมนุษย์เรา เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมและคุณธรรม
จริยธรรม หมายถึง หลักของความดี ความงาม ความถูกต้อง ซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำทั้ง

ทางกาย วาจาและใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติจนเกิด
เป็นนิสัย เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเองต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการด้านศาสนาได้
ให้ ความหมายต่อไปนี้

เบญจธรรม คือ หลักธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย เมตตากรุณา ปราบณาให้ผู้อื่นมี
ความสุข สัมมาอาชีพ ตั้งใจทำ มาหาเลี้ยงโดยสุจริต กามสังวรระมัดระวังในเรื่องรักๆ ใคร่ๆ ทาง
กามารมณ์ สัจวาจา รักษาวาจาให้ได้ จริต บุชาคำจริง และสติสัมปชัญญะ ฝึกตนมิให้ประมาท^{๑๘}

คุณธรรม คือ ธรรมเป็นสิ่งที่ติงาม ศีลต้องอยู่ ที่กายที่วาจา ธรรมอยู่ที่ใจ เมื่อเรามีกาย มี
วาจาที่มีศีลมีธรรมแล้ว นั้นแหละเป็นเครื่องนำชีวิตของเรา ให้ไปถึงจุดหมายที่ต้องการได้ และงามทุก
เพศทุกวัย เด็กเอาไปประดับกั๊งาม หนุ่มสาวเอาไปประดับกั๊งาม คนแก่เอาไปประดับกั๊งาม มันไม่
เหมือนกับเครื่องประดับ คือเสื้อผ้า เสื้อผ้านั้น งามเฉพาะเพศ เฉพาะวัย เสื้อผ้าของเด็ก ผู้ใหญ่เอาไป
ใส่ก็ไม่งาม เสื้อผ้าของหนุ่มสาว คนแก่เอาไปใส่ก็ไม่งาม เสื้อผ้า ของคนแก่ หนุ่มสาวเอาไปใส่ก็ไม่งาม

^{๑๘} สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, *เบญจศีลเบญจธรรม*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :
<http://www.buddhadham.com/index.php?mo=3&art/245589> > [๑๙ มกราคม ๒๕๖๔].

งามเฉพาะเพศเฉพาะวัย แต่เครื่องประดับคือศีลนี้ งามทุกเพศ ทุกวัย ธรรมะ หมายถึง ทรงไว้ซึ่งผู้ปฏิบัติ ดังนั้นผู้ที่ต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ต้องมีธรรมะ ๔ ข้อไว้ประจำใจ นั่นก็คือ^{๑๙}

๑. ความจริงใจ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ พุดจริง ทำจริง จะอยู่ที่ไหน อยู่ในฐานะเช่นใด ก็ขอให้เป็นคนซื่อสัตย์ ทั้งต่อตนเองและคนอื่นรอบข้าง

๒. การฝึกข่มใจ เมื่อมีความซื่อสัตย์ จริงใจแล้วยังไม่พอ ต้องมีการข่มใจ ฝึกฝน ฝึกนิสัย และปรับตัวรู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดสินใจ แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนเองให้เจริญก้าวหน้า ด้วยปัญญาความรู้

๓. ความอดทน เมื่อมีความซื่อสัตย์ จริงใจแล้ว ฝึกฝนข่มใจแล้ว ก็ยังไม่พอ จำต้องมีความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหวในจุดมุ่งหมาย บางคนซื่อสัตย์จริง ข่มใจจริง แต่ไม่อดทน เจอเรื่องหนักใจก็ยอมแพ้ สู้ไม่ไหว ต้องอดทนด้วย จึงจะถึงจุดมุ่งหมาย

๔. ความเสียสละ เป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ต้องมีความเสียสละ เสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ผู้มีน้ำใจเสียสละ มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทุกคนในสังคม ช่วยเหลือเท่าที่เห็นว่าสมควรจะช่วยเหลือได้ เห็นใครควรแก่การช่วยเหลือก็ช่วยเหลือตามกำลังมากบ้างน้อยบ้าง หรือบางครั้งก็ช่วยเหลือด้วยกำลังกาย บางครั้งก็ช่วยเหลือด้วยกำลังทรัพย์ บางครั้งก็ช่วยเหลือกำลังด้วยสติปัญญา ทุกๆ ครั้งที่ช่วยเหลือก็มีความกรุณาสงสารเป็นเบื้องหน้า มุ่งที่จะปลดเปลื้องความทุกข์ของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม คือ ความประพฤติที่ดีที่ชอบทั้งศีลและธรรมศีลธรรม ในคำจำกัดความถึง เบญจศีล และ เบญจธรรม คือ ศีล ๕ และธรรม ๕ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ของสังคมระดับต้นสำหรับให้สมาชิกสังคมประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุข ไม่สับสนวุ่นวาย ไม่หวาดระแวงภัย เป็นหลักประกันสังคมที่สำคัญ สังคมที่สงบสุข ว่างวางใจกันได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ไม่เบียดเบียน ไม่ทะเลาะ ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นต้น ก็เพราะ สมาชิกของสังคมยึดมั่นอยู่ในหลักศีลธรรมนี้ศีลธรรม เป็นชื่อวิชาหนึ่งในโรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียน ทุกคนต้องเรียนมาตั้งแต่สมัยโบราณเรียกว่า วิชาศีลธรรม ปัจจุบันเรียกว่า วิชาพุทธศาสนา^{๒๐}

^{๑๙} พุทธปรัชญาในภูมิปัญญาไทย, วารสารพุทธจักร, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒๓ (พฤศจิกายน ๒๕๕๔) : ๖๓.

^{๒๐} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ชุดคำจำกัด, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓.

คุณธรรม คือ แนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ ประพฤติดี คือสภาพคุณงามความดีทาง ความประพฤติและจิตใจและคุณธรรม คือจริยธรรมที่แยกเป็น รายละเอียดแต่ละประเภท หาก ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทาง ความประพฤติและจิตใจของผู้นั้น^{๒๑}

คุณธรรม คือ การกระทำตามแนวความคิดและมาตรฐาน ทางสังคมที่เกิดจากความเข้าใจ คุณค่าอันแท้จริงด้วยปัญญา คุณธรรมทางสังคม คือ การกระทำอัน ถูกต้องที่มาจากพื้นฐานของ ขนบธรรมเนียม อุปนิสัยประเพณี ความรู้สึกในทางดี ความดีตาม สัจจะคุณธรรม การที่เพลโตได้มองถึง คุณธรรมในรูปแบบการกระทำ แนวคิดที่ดีทางสังคม มองการ ปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นประจำเป็นประจำประเพณี ที่ดีงามนั้น เป็นคุณธรรมโดยหลักทางปัญญาทางสังคมเข้ามา ตัดสินใจในการนำคุณธรรมนั้นมาใช้ใน สังคม เพื่อให้เกิดความสุขในสังคม ถ้าขาดคุณธรรมนั้นแล้วหรือ ประเพณีที่ทางสังคมได้ทำไว้ จะทำให้ สังคมไม่มีความมั่นคง ขาดความเชื่อในการทำหน้าที่ เพื่อให้ เสื่อมสภาพขาดความนับถือของคนใน สังคมนั้นไป^{๒๒}

สรุปได้ว่า เบญจธรรม เป็นหลักธรรมที่ควรปฏิบัติ มีเมตตา สัมมาอาชีวะ ความสำรวม อินทรีย์ ความซื่อสัตย์ รู้สึกตัว ทำให้ชีวิตไม่ประมาท เพราะรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ทำให้ไม่เลือกกลัวกับ สิ่งที่จะทำให้ชีวิตตกต่ำ ทำให้เกิดความรักสามัคคี ความอบอุ่นมั่นคงในชีวิตดังนั้นคุณธรรมเป็นบ่อเกิด ของจริยธรรม ที่แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้อง อันเป็นผลมาจากความคิดที่สังคม หรือบุคคลมีความเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ดีตามหลักเบญจธรรมทั้ง ๕ ประการ ต่อไปนี้

๑) เมตตาและกรุณา ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขและคิดช่วยให้พ้นทุกข์

เมตตากรุณา เป็นหลักรู้จักการแบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเอื้อเฟื้อและ เต็ม ใจ รู้จักการให้อภัย ไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ อ่อนโยน สุภาพ มองโลกในแง่ดีชวนให้น่าคบหา ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการด้านศาสนาได้ให้ ความหมายต่อไปนี้

เมตตากรุณา คือ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ การไม่ทำร้าย ผู้อื่นนั้นกันว่าเป็น คนดีแล้ว แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ต้องเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสังคมจึงจะสงบ ร่มเย็นยิ่งๆ ขึ้นเป็นความ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ การไม่ทำร้ายผู้อื่น

^{๒๑} จรวัยพร ธรณินทร์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.charuayporntorraanin.com/index.php> [๑๙ มกราคม ๒๕๖๔].

^{๒๒} เพลโต (Plato), อังโน อารี จำปาทอง, การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐.

นั่นก็นับว่าเป็นคนดีแล้ว แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ต้องเอื้อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสังคมจึงจะสงบร่มเย็นยิ่งขึ้น^{๒๓}

ความสำคัญของความ เมตตา คือ การที่บุคคลฝึกตนให้เป็นผู้มีความเมตตาจะได้รับผลประโยชน์ คือ

๑. ทำให้เป็นคนที่มึจิตใจอ่อนละมุน
๒. ช่วยทำให้สังคมทั้งภายในประเทศ และทั่วโลกสงบสุข ร่มเย็น
๓. ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน
๔. เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทั่วไป
๕. ช่วยให้อายุยืนยาว ไม่อาพาตพยาบาล

บุคคลผู้ปรารถนาให้ตนเองมีจิตใจที่สูงขึ้น มีจิตใจที่ตั้งตรง ไม่มีโทสะ ไม่มีความพยาบาท ไม่คิดอิจฉาริษยา ก็ควรที่จะอบรมให้ตนเป็นผู้มีเมตตาให้อยู่ในจิตใจเสมอไม่ให้พร่อง^{๒๔}

เมตตา คือ ความรัก ความหวังดี ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารจะต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน ความรักจะเกิดได้ถ้านักบริหารรู้จักมองแง่ดี หรือส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน และกรุณา คือ ความสงสาร เห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรม นักบริหารต้องมีความสงสาร เห็นใจ และคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์นั้นความสงสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักบริหารเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น^{๒๕}

สรุป เมตตาและกรุณา ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญและความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักการแบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเอื้อเฟื้อและเต็มใจ รู้จักการให้อภัย ไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่อ่อนโยน สุภาพ มองโลกในแง่ดีชวนให้น่าคบหา

๒) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีวิตในทางสุจริต

สัมมาอาชีวะ คือ ละเว้นจากการเอาทรัพย์สินของที่เจ้าของมิได้ให้มาเป็นของตน หมายถึง ไม่ลักขโมย คดโกง หรือยึดเอาทรัพย์สินของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตน โดยที่เจ้าของไม่อนุญาต ทั้งโดยวิธีหยิบฉวยโดยตรงหรือล่อลวงผู้อื่นให้มอบทรัพย์สินของแก่ตนโดยหลงเข้าใจผิด รวมทั้งไม่ใช้หรือจ้าง

^{๒๓} สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, **เบญจศีลเบญจธรรม**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.buddhadharm.com> [๑๙ มกราคม ๒๕๖๔].

^{๒๔} สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, **รสแห่งความเมตตาชุ่มเย็น ยิ่งนัก**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันหนังสือธรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๘-๑๕.

^{๒๕} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), **พุทธวิถีการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๗๖-๗๘.

วานผู้อื่น ให้ไปละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น นอกจากนั้นยังต้องละเว้นการมีจิตละโมบอยากได้สิ่งของของผู้อื่น ด้วยวิธีการไม่สุจริตซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการด้านศาสนาได้ให้ความหมายต่อไปนี้

สัมมาอาชีพ คือ ตั้งใจทำมาหาเลี้ยงโดยสุจริต หมายถึง การหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบธรรม ข้อนี้คู่กับศีลข้อสอง ที่ให้ละเว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ให้ คนที่ประกอบอาชีพสุจริต ขยันขันแข็งในการทำมาหากิน ยอมยินดีกับของที่ตนหาได้เอง ไม่คิดฉกฉวยเอาของผู้อื่น และตั้งใจทำมาหาเลี้ยงโดยสุจริต หมายถึง การหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อสองที่ให้ละเว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ให้ คนที่ ประกอบอาชีพสุจริต ขยันขันแข็งในการทำมาหากิน ยอมยินดีกับของที่ตนหาได้เอง ไม่คิดฉกฉวยเอา ของผู้อื่น^{๒๖}

เว้นจากการลักทรัพย์ คือ เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้กิริยาที่ถือเอา ถือเอาด้วยอาการเป็นโจร หมายความว่า สิ่งของที่มีเจ้าของทั้งที่เป็นสวัสดุกฎทรัพย์ ทั้งที่เป็นอวิญญาณกทรัพย์อันผู้เป็นเจ้าของไม่ได้ยกให้เป็นสิทธิขาด หรือสิ่งของที่ไม่ใช่ของใคร (โดยเฉพาะ) แต่มีผู้รักษาหวงแหน ได้แก่ สิ่งของที่อยู่ทึบภูเขาปูชนียวัตถุในศาสนานั่นๆ ของกลางในชุมชน ของสงฆ์และของมหาชนในสโมสรสถานนั้นๆ สิกขาบทนี้ บัญญัติขึ้นด้วยหวังจะให้เลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ เว้นจากการเบียดกันและกัน คือไม่เบียดเบียนทรัพย์สินผู้อื่นเมื่อเฟื่อง ความประพฤติชอบธรรมในทรัพย์สมบัติของผู้อื่นเป็นใหญ่ ดังนั้นจึงไม่ใช่แต่โจรกรรมเท่านั้น แม้ความเลี้ยงชีพอนุโลมโจรกรรมและกิริยาเป็นฉวยโจรกรรมก็ถูกห้ามตามสิกขาบทนี้ด้วย

โดยสรุป สัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีวิตในทางสุจริต หมายถึง รู้จักในการใช้จ่ายตามฐานะของตน รู้จักออม รู้จักใช้จ่ายในสิ่งที่ประโยชน์และจำเป็น

๓) กามสังวร การสำรวมในกามรู้จักยับยั้งควบคุมตนเองในทางกามารมณ์

การสำรวมในกามรู้จักยับยั้งควบคุมตนเองในทางกามารมณ์หรือละเว้นจากการประพฤตินอกกาม การไม่ล่วงละเมิดในบุคคลที่มีคู่ครองของตนในทางชู้สาว ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการด้านศาสนาได้ให้ความหมายต่อไปนี้

กามสังวร คือ ระมัดระวังในเรื่องรักๆ ใคร่ๆ ทางกามารมณ์ หมายถึง การยินดีเฉพาะในคู่ครองของตนและการไม่คิดหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องความรักความใคร่จนเกินขอบเขต การที่คนเรามีความต้องการ ทางเพศนั้น มีใจของผิดปกติแต่อย่างใด แต่ถ้าเดินสายกลางไว้ ก็จะทำให้เราไม่ไปผิดลูกเมียผู้อื่น ธรรม ข้อนี้คู่กับศีลข้อสามเพราะระมัดระวังในเรื่องรักๆ ใคร่ๆ ทางกามารมณ์ หมายถึง การยินดีเฉพาะในคู่ ครองของตนและการไม่คิดหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องความรักความใคร่จนเกินขอบเขต การที่

^{๒๖} สวัสดิ์ ทองมีเพชร, การพัฒนาคุณธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๓), หน้า

คนเรามีความ ต้องการทางเพศนั้น มิใช่ของผิดปกติแต่อย่างใด แต่ถ้าเดินสายกลางไว้ ก็จะทำให้เราไม่ ไปผิดลูกเมีย ผู้อื่น ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อสาม^{๒๗}

สรุป กามสังวร การสำรวมในกามหรือความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนเองในทาง กามารมณ์ไม่หลงในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส หมายถึง ความสำรวมในกาม คือระมัดระวังในเรื่อง รักๆ ใคร่ๆ ทางกามารมณ์ หมายถึงการยินดีเฉพาะในคู่ครองของตนและการไม่คิดหมกมุ่นอยู่แต่เรื่อง ความรักความใคร่จนเกินขอบเขต

๔) สัจจะ ความสัตย์ ความซื่อ

สัจจะ การละเว้นจากการพูดเท็จ หมายถึง การไม่พูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง ไม่พูด ส่อเสียดให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ไม่พูดคำหยาบคาย และไม่พูดเพ้อเจ้อไร้สาระไม่มีประโยชน์ หรือ พูดในสิ่งที่ไม่ควรพูด ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการด้านศาสนาได้ให้ความหมายต่อไปนี้

สัจจะ ความสัตย์ ความซื่อ คือ รักษาวาจาให้ได้จริง บุชาคัจฉิง หมายถึง การพูดความจริง เป็นธรรมที่ใช้คู่ กับศีลข้อสี่ที่ให้เว้นจากการพูดเท็จ ธรรมข้อนี้เป็นการส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักแสดงเมตตริ จิตต่อกันทาง วาจา การพูดความจริงนี้หมายรวมถึงการพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน และการสื่อสารที่ตรง กับความจริง ไม่บิดเบือนสื่อหรือคือ รักษาวาจาให้ได้จริง บุชาคัจฉิง หมายถึง การพูดความจริง เป็นธรรม ที่ใช้คู่กับศีลข้อสี่ที่ให้เว้นจากการพูดเท็จ ธรรมข้อนี้เป็นการส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักแสดงเมตตริ จิตต่อกัน ทางวาจา การพูดความจริงนี้หมายรวมถึงการพูดคำสุภาพ คำอ่อนหวาน และการสื่อสารที่ ตรงกับ ความเป็นจริง ไม่บิดเบือนสื่อ^{๒๘}

สรุป สัจจะ ความสัตย์ ความซื่อ หมายถึง คุณลักษณะ คือ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มี ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานมีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่อยู่รอบข้าง และมีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคม และประเทศชาติ

๕) สติสัมปชัญญะ ความมีสติรอบคอบ ระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอ

ความมีสติรอบคอบ ระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอ ในการฝึกตนมิให้ประมาท หมายถึง มีสติ รอบคอบรู้สึกตัวอยู่ตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร พูดอะไร ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อห้าที่ห้ามมิให้ดื่มสุรา เมรัย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามศีลและธรรมข้อที่ห้าอยู่เสมอจะเป็นผู้ที่ไม่ขาดสติ ไม่ประมาท จะทำการ สิ่งใดก็จะสำเร็จได้โดยไม่ยาก และโอกาสที่จะเผลอตัวทำผิดด้วยความประมาทก็มีน้อยหรือไม่มีเลย สอดคล้องกับนักวิชาการด้านศาสนาได้ให้ความหมายต่อไปนี้

สติสัมปชัญญะ คือ ความมีสติรอบคอบ ระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอหรือการฝึกตนมิให้ ประมาท หมายถึง มีสติรอบคอบรู้สึกตัวอยู่ตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร พูดอะไร ธรรมข้อนี้คู่กับศีลข้อ

^{๒๗} สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, *เบญจศีล-เบญจธรรม*, อ้างถึงแล้ว. หน้า ๒๒.

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

ห้าที่ห้าม มิให้ดื่มสุราเมรัย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามศีลและธรรมข้อที่ห้าอยู่เสมอจะเป็นผู้ที่ไม่ขาดสติ ไม่ประมาท จะทำการสิ่งใดก็จะสำเร็จได้โดยไม่ยาก และโอกาสที่จะเผลอตัวทำผิดด้วยความประมาทก็มีน้อยหรือ ไม่มีเลย^{๒๙}

สรุป สติสัมปชัญญะ ความมีสติรอบคอบ ระลึกได้ และรู้ตัวอยู่เสมอ หมายถึง การฝึกตนมิให้ประมาท หมายถึง มีสติรอบคอบรู้สึกตัวอยู่ตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร พุทอะไร ธรรมข้อนี้คู่กับศีล ข้อห้าที่ห้ามมิให้ดื่มสุราเมรัย

ตารางที่ ๒.๓ แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักเบญจธรรม

นักวิชาการ/แหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, (๒๕๖๔)	หลักธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย เมตตากรุณา สัมมาอาชีพ กามสังวร สัจวาจา และสติสัมปชัญญะ
พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), (๒๕๔๖, หน้า ๒๓)	เบญจศีล และ เบญจธรรม เป็นกฎเกณฑ์ของสังคม ระดับต้นสำหรับให้สมาชิกสังคมประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ เกิดความสงบสุข นักเรียน ทุกคนต้องเรียนมาตั้งแต่ สมัยโบราณเรียกว่า วิชาศีลธรรม ปัจจุบันเรียกว่า วิชา พุทธศาสนา
จรรยาพร ธรณินทร์, (๒๕๖๔)	คุณธรรม คือ แนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ประพฤติ ดี
เพลโต (Plato), อ้างใน อารี จำปาทอง, (๒๕๕๒, หน้า ๑๐)	คุณธรรม คือ การกระทำตามแนวความคิดและ มาตรฐาน ทางสังคมที่เกิดจากความเข้าใจคุณค่าอัน แท้จริงด้วยปัญญา
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, (๒๕๖๔)	เมตตากรุณา คือ ปราบปรามให้ผู้อื่นมีความสุข และ ช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์ การไม่ทำร้ายผู้อื่นนั่นก็นับว่า เป็น คนดีแล้ว แต่ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น ต้องเอื้อเพื่อ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วย

^{๒๙} สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, เบญจศีล-เบญจธรรม, อ้างถึงแล้ว. หน้า ๒๓.

ตารางที่ ๒.๓ แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักเบญจธรรม (ต่อ)

นักวิชาการ/แหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, (๒๕๕๐, หน้า ๘-๑๕)	บุคคลผู้ปรารถนาให้ตนเองมีจิตใจที่สูงขึ้น มีจิตใจที่ดีงดงาม ก็ควรที่จะอบรมให้ตนเป็นผู้มีเมตตาให้อยู่ในจิตใจเสมอไม่ให้พร่อง
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), (๒๕๕๕, หน้า ๗๖-๗๘)	เมตตา คือ ความรัก ความหวังดี ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารจะต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน คิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์ นักบริหารต้องเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษานักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดเจริญธรรม โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ และโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ จำนวน ๓๓๖ คน โดยในปัจจุบันพระสงฆ์ในตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีการนำองค์ความรู้ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัด โดยนำหลักเบญจธรรม มาใช้อย่างเป็นระบบในการดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ชาวไทยพุทธ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. เมตตา กรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพพื้นที่ที่จะทำการวิจัยทั้งจากทางเอกสารและข้อมูลด้านอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๔ รายชื่อโรงเรียนที่เปิดสอน ในตำบลเจริญธรรม

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวน
๑.	โรงเรียนวัดเจริญธรรม	๑๔๘
๒.	โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์	๕๒
๓.	โรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ	๑๓๖
รวม		๓๓๖ คน

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของของชาวพุทธที่หล่อหลอมมาจากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นกริยาวาจาที่บุคคลในสังคมพึงปฏิบัติต่อกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จนนับเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางศาสนาที่มีลักษณะเฉพาะของชาวพุทธในประเทศไทย

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย ได้วิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี ๖ ทาง คือ ๑) ขาดิพันธ์ ๒) การแต่งกาย ๓) ความเชื่อถือ ๔) อาหารการกิน ๕) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๖) ประเพณี ชุมชนเขาทองเป็นชุมชนชาวมอญที่มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง ๖ ทาง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ประเพณีสงกรานต์ หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชน มี ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับครอบครัว ใช้หลักศีลธรรมพื้นฐาน ๒) ระดับชุมชน คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ใช้หลักความกตัญญูตเวทีและหลักสามัคคี และ ๓) ระดับประเทศ คือ สังคมขนาดใหญ่ ใช้หลักคารวตาปรากฏอยู่ในการละเล่นจับข้อมือสาว หลักสาราณียธรรมปรากฏอยู่ในการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ หลักกตัญญูตเวทีปรากฏอยู่ในการทำบุญอุทิศให้กับปิตุชน การสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลักสามัคคี เป็นประเพณีอันงดงามอันเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป^{๓๐}

เด่นชัย ประทุมแฝง ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศตามทฤษฎีสมัยใหม่มีลักษณะของการใช้หลักวิชาวิทยาศาสตร์เป็นศูนย์กลางในการอธิบายและกำหนดคุณค่าและหน้าที่ของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักยภาพของมนุษย์ ดังนั้นการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงมีลักษณะของการนำเอารูปแบบ เช่น สันตือโสภ วัตรทรงธรรมกัลยาณี สถาบันวิมุตติยาลัย หรือ สถาบันเตโชวิมุตติ มาเป็นแนวทางในการ

^{๓๐} พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย, “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ประกอบสร้างอัตลักษณ์ ทั้งนี้ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงแบ่งออกเป็น ๒ ระดับคือ (๑) ระดับปัจเจก คือ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตหรือการเข้าร่วมกับสำนักปฏิบัติธรรมกลุ่มต่าง ๆ และ (๒) ระดับสังคม คือ การออกแบบสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม หรือการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการสร้างพื้นที่เพื่อการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ด้านพระพุทธศาสนาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เว็ปไซด์ ไลน์ เฟสบุ๊ค ทั้งนี้ การสร้าง อัตลักษณ์ระดับสังคมนี้มีเป้าหมายเพื่อการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ^{๓๑}

นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลการศึกษาความคิดเห็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทุกด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการศึกษา ๔ คณะ ด้านการส่งเสริมกิจกรรม วันสำคัญทางศาสนา ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านกิจกรรมด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมปฏิบัติกรรมฐาน และด้านการบริการพุทธศาสนาแก่สังคม ตามลำดับ^{๓๒}

Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh) ได้วิจัยเรื่อง “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑. พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย แบ่งได้ดังนี้ ๑) อัตลักษณ์ด้านการติดต่อทางวัฒนธรรม ๒) อัตลักษณ์ด้านการศึกษา ๓) อัตลักษณ์ด้านการคมนาคม ๔) อัตลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ ๕) อัตลักษณ์ด้านชาติพันธุ์ ๖) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการทางด้านภาษา ๗) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านการแต่งกาย ๘) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านอาหาร มีวัฒนธรรมการบริโภค ๒. กระบวนการสร้างและการอนุรักษ์พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทยคนลาวต้องมีการอนุรักษ์ รักษาความเป็นลาวโดยการพูดจาภาษาลาวต้องสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ใช้การทักทายสบายดีเป็นคำทักทายต้อนรับกันตอนแรกพบ ๓. ปัญหาและอุปสรรคของการสร้างพัฒนาการอัตลักษณ์คือการรับเอาวัฒนธรรมสังคมอื่นมากเกินไป ๔.

^{๓๑} เคนชัย ประทุมแฝง, “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๓๒} นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร, “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ข้อเสนอแนะต่อการสร้างพัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย ควรจัดให้มีหน่วยงานส่วนที่เกี่ยวข้องจัดตั้งองค์กรเผยแพร่วัฒนธรรมร่วมกับชาติอื่น ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวัฒนธรรมชาติอื่น^{๓๓}

Phra U Tejanya ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทใหญ่ก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ได้รับอิทธิพลความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตน เมื่อประเทศเข้าสู่กระแสแห่งรัฐชาติ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจนี้มีอิทธิพลที่ทำให้ “ไทใหญ่” กลายเป็นคนไทย และส่งผลต่อการแสดงออกอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ แสดงออกทาง “จิตสำนึกร่วมกัน” ๖ ประการ ได้แก่ (๑) การสืบสายเลือดเดียวกัน (๒) การมีเผ่าพันธุ์ร่วมกัน (๓) มีกลุ่มภาษามาจากรากเหง้าเดียวกัน (๔) มีศาสนาเดียวกัน (๕) มีพื้นฐานดินแดนเดียวกัน (๖) มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมร่วมกันและที่สำคัญนั้นกลไกหรือเงื่อนไขสำคัญที่จะก่อให้เกิด “จิตสำนึกร่วม” เพื่อเป็นกลไกสร้าง “ชาตินิยม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเสนอแนวทางอย่างกว้าง ๓ ประการ คือ (๑) มิติทางประวัติศาสตร์ (๒) ศาสนา (๓) ดินแดนที่ทำให้เป็นคนไทยได้เป็นแบบในการอธิบายและวิเคราะห์แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านภาษา ๒) ด้านวัฒนธรรม ๓) ด้านศิลปะ ๔) ด้านอาหาร ๕) ด้านเครื่องแต่งกาย และ ๖) การเป็นอยู่^{๓๔}

^{๓๓} Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh), “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

^{๓๔} Phra U Tejanya, “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

ตารางที่ ๒.๕ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร, (๒๕๕๗).</p>	<p>วิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการศึกษา ๔ คณะ ด้านการส่งเสริมกิจกรรม วันสำคัญทางศาสนา ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านกิจกรรมด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมปฏิบัติ ธรรมเนียม และด้านการบริการพุทธศาสนาแก่สังคม ตามลำดับ</p>
<p>พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย, (๒๕๖๑)</p>	<p>หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์พบว่า การส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี ๖ ทางชุมชนเขาทอง เป็นชุมชนชาวมอญที่ มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง ๖ ทาง ที่เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ประเพณีสงกรานต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป</p>

ตารางที่ ๒.๕ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>เด่นชัย ประทุมแสง, (๒๕๖๑)</p> <p>Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh), (๒๕๖๒)</p>	<p>วิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย” พบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศตามทฤษฎีสสมัยใหม่โดยให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงมีลักษณะของการนำเอารูปแบบ เช่น สันติ อโศก วัตรทรงธรรมกัลยาณี สถาบันวิมุตติยาลัย หรือ สถาบันเตโชวิมุตติ มาเป็นแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ อีกด้วย</p> <p>วิจัยเรื่อง “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย” จากผลการวิจัยพบว่า ๑. พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย แบ่งได้ดังนี้ ๑) อัตลักษณ์ด้านการติดต่อทางวัฒนธรรม ๒) อัตลักษณ์ด้านการศึกษา ๓) อัตลักษณ์ด้านการคมนาคม ๔) อัตลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ ๕) อัตลักษณ์ด้านชาติพันธุ์ ๖) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการทางด้านภาษา ๗) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านการแต่งกาย ๘) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านอาหาร</p>

ตารางที่ ๒.๕ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
Phra U Tejanya (๒๕๖๒)	วิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” พบว่า ชาวไทใหญ่ได้รับอิทธิพลความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตน เมื่อ “ไทใหญ่” กลายเป็นคนไทย จึงส่งผลต่อการแสดงออกอัตลักษณ์ของตน ดังนั้น “จิตสำนึกร่วมกัน” ๖ ประการ จึงเป็นเป็นกลไกสำคัญสร้าง “ชาตินิยม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ชาวพุทธ

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ชาวพุทธที่เป็น วิทยานิพนธ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา ดังมีลำดับดังนี้

พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาติลก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า มีโรงเรียนวิถีพุทธอยู่ ๓ ระดับ คือ โรงเรียนวิถีพุทธทั่วไป, โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ, และโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนตามอัตลักษณ์ ๒๙ ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ มี ๕ ด้าน คือ ด้านกายภาพ, ด้านการเรียนการสอน, ด้านพฤติกรรมครูและนักเรียน, ด้านส่งเสริมวิถีพุทธและด้านกิจกรรมประจำวันพระ ส่วนศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ ปัจจุบัน อยู่ในขั้นตอนการวิจัย จะนำเสนอต่อไป^{๓๔}

วิทยา ประวะโซ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาคือหลักการพัฒนาชีวิตเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและเป็นคนสมบูรณ์แบบตามแนวพุทธ มีหลักสำคัญ ๓ ประการคือ ๑) อธิศีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม ๒) อธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ ๓) อธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ทำให้

^{๓๔} พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาติลก), “รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

นักเรียนพัฒนาอย่างมีบูรณาการและเป็นส่วนประกอบของชีวิตที่ดำรง โดยแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้อีก ๒ แนวทาง คือ ๑) แนวทางพัฒนาด้านอัตลักษณ์โรงเรียนวิถีพุทธ ๒) แนวทางพัฒนาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้นำแนวทางพัฒนาตามมาตรฐานที่^{๓๖}

วันเพ็ญ สมพงษ์พันธ์ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ” ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ มีประสิทธิภาพ ภาพเท่ากับ 0.7484.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หลังจากการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นในระดับมากที่สุด

โดยสรุป แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาท ชาวพุทธ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ มีประสิทธิภาพ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้สูงขึ้น และมีพฤติกรรมที่เป็นมารยาทชาวพุทธดีขึ้น สมควรได้รับการส่งเสริมต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเห็นภาพการทำงานของตนเองได้เด่นชัดขึ้น เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น^{๓๗}

พระริน อคคเตโช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดบูรณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่จัดขึ้นในโรงเรียนวัด บูรณาวาส พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่จัดขึ้นในโรงเรียนวัดบูรณาวาส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒. การปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนวัดบูรณาวาส พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนวัดบูรณาวาส โดยรวม ทั้ง ๓ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านมากที่สุด คือด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ชาวพุทธ รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจิตและเจริญปัญญา ๓. เปรียบเทียบการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผล

^{๓๖} วิทยา ประวะโช, “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์ เขต ๑”, **ปริญญาพุทธศาสตร์คุณูปถัมภ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๓๗} วันเพ็ญ สมพงษ์พันธ์, “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน**, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยรวมแต่ ละด้านมีความเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองในปัจจุบัน และอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนวัดปุณณวาส มีความเห็นไม่แตกต่างกันทั้ง ๓ ด้าน ณ ระดับนัยสำคัญ .๐๕ ๔. ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อย่างต่อเนื่อง ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีความสนุกสนาน มีระเบียบ ดูแลอย่างทั่วถึง ให้ คำแนะนำในการปฏิบัติทำหน้าที่ชาวพุทธที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนอยู่ในศีล ๕ และจัดเวลาให้ เหมาะสม ในการฝึกสมาธิให้มากยิ่งขึ้น^{๓๘}

วิโรจน์ ธาราพุฒิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการ พัฒนาจริยธรรม ของพระธรรมวิทยากรมหาวิทยาลัทยมหาจุฬาราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ต่อ สังคมด้านการพัฒนาจริยธรรม พระธรรมวิทยากรได้มีการปฏิบัติ หน้าที่ในด้านการอบรมสั่งสอน โดย การปลุกจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรักต่อกัน และด้านการ อบรมสั่งสอนโดยการปลุกจิตสำนึกให้ทุกคน มีความรู้ที่แท้จริงอยู่ในระดับสูง แต่ด้านการอบรมสั่ง สอนโดยการปลุกจิตสำนึกให้ทุกคนอยู่ในความ เป็นธรรมชาติได้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการ สร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น โดยการติดต่อสื่อสารและ การประสานงานกับบุคคลและหน่วยงาน ที่พระธรรมวิทยากรเข้าไปปฏิบัติหน้าที่และเกี่ยวข้องด้วยอยู่ ในระดับปานกลาง วิธีการสร้าง ความร่วมมือเพื่อให้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน ที่พระธรรมวิทยากร นำมาใช้ได้แก่การติดต่อสื่อสาร ประสานงาน พบว่าพระธรรมวิทยากรได้นำมาใช้ ในการปฏิบัติ หน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้าน การ พัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร พบว่าประสบกับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับปาน กลาง ทั้งหมดทุกปัญหา อันได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้าน วิชาการ ด้านการนิเทศงานและด้านความร่วมมือประสานงาน^{๓๙}

^{๓๘} พระริน อคฺคเตโช, “การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร”, **ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๓๙} วิโรจน์ ธาราพุฒิ, “การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร มหาวิทยาลัทยมหาจุฬาราชวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคม สงเคราะห์ศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๓๒.

ตารางที่ ๒.๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ชาวพุทธ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาติลก), (๒๕๖๑)	วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ” พบว่า พบว่า มีโรงเรียนวิถีพุทธอยู่ ๓ ระดับ คือ โรงเรียนวิถีพุทธทั่วไป, โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ, และโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน ดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนตามอัตลักษณ์ ๒๙ ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ
วิทยา ประวะโซ, (๒๕๖๑)	ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต ๑” พบว่า รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาคือหลักการพัฒนาชีวิตเพื่อให้ประสบความสำเร็จและเป็นคนสมบูรณ์แบบตามแนวพุทธ มีหลักสำคัญ ๓ ประการคือ ๑) อธิศีลสิกขา ๒) อธิจิตตสิกขา ๓) อธิปัญญาสิกขา

ตารางที่ ๒.๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ชาวพุทธ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
<p>วันเพ็ญ สมพงษ์พันธ์, (๒๕๕๑)</p>	<p>ทำการศึกษา วิจัย เรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมติ” ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ และมารยาทชาวพุทธ สมมติ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด</p>
<p>พระริน อคคเตโช, (๒๕๕๕)</p>	<p>ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณาวาส” เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่จัดขึ้น มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของนักเรียนโดยรวมแต่ละด้านมีความเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีความสนุกสนาน</p>

ตารางที่ ๒.๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ชาวพุทธ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
วิโรจน์ ธาราพุดิ, (๒๕๔๔)	ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการ พัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ผลการ ศึกษาวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาจริยธรรม และ ด้านการอบรมสั่งสอนอยู่ในระดับสูง แต่ด้านการ อบรมสั่ง สอนโดยการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนอยู่ ในความเป็นธรรมชาติได้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการ สร้างความร่วมมือ อยู่ในระดับปาน กลาง

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็ก และเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

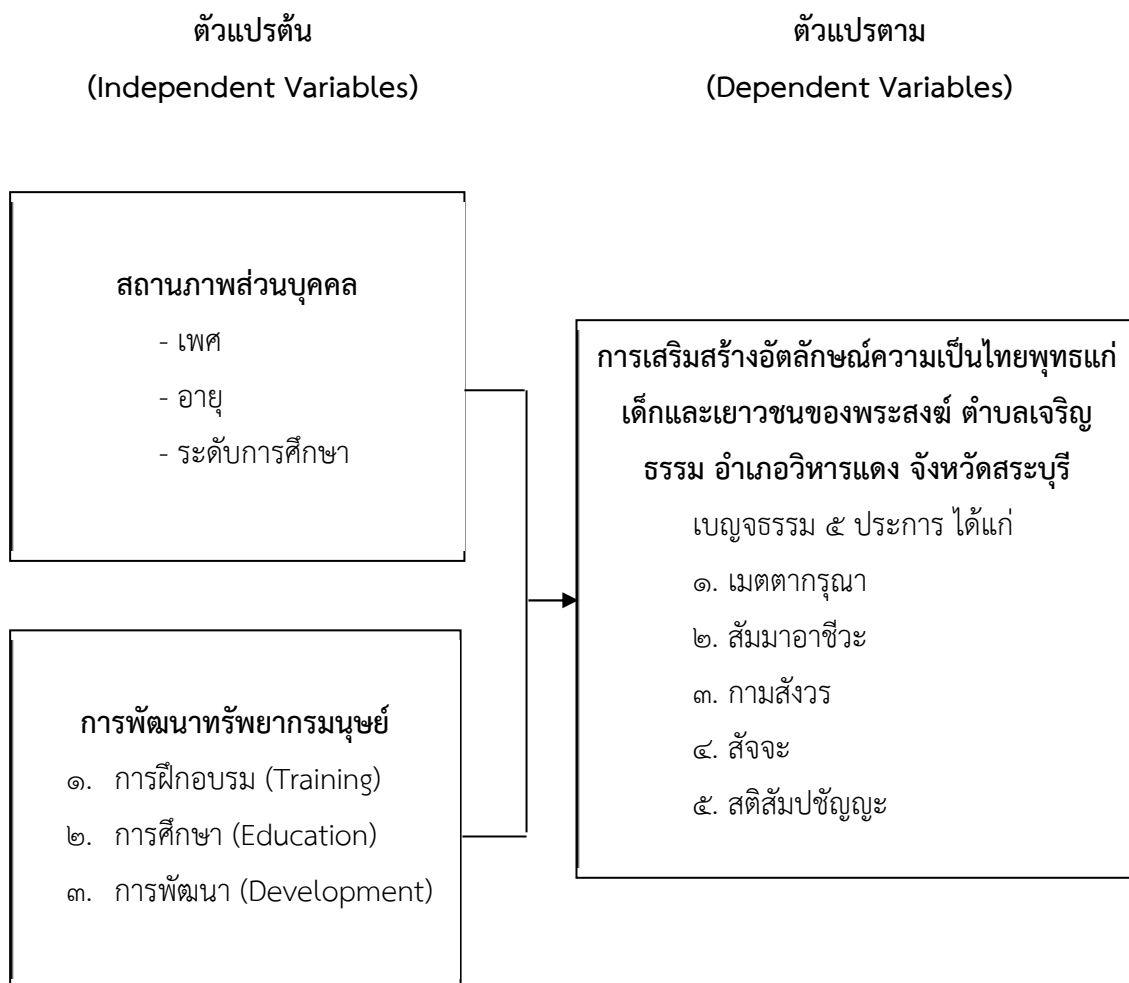
ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

- ๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับชั้นที่กำลังศึกษา
- ๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งแบ่งออก เป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑.การฝึกอบรม (Training) ๒.การศึกษา (Education) ๓.การพัฒนา (Development)^{๔๐}

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ อัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ คือ เบญจธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ๑. เมตตากรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ^{๔๑}ดังแผนภาพที่ ๒.๑

^{๔๐} นิสิตาร์ก เวชยานนท์, **บทความวิชาการ HR**, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๐-๑๔๐.

^{๔๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๓๙.

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของ พระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดหัวข้อปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัยและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
๓. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) พระสงฆ์ ๒) ผู้บริหารโรงเรียน ๓) นักเรียนที่ได้รับการเผยแพร่ จำนวน ๘ รูปหรือคน ดังนี้

๑) พระสงฆ์

ลำดับที่ ๑. พระมหาประพันธ์ศักดิ์ ทัศนวิสุทธิ ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่ ๒. พระครูสิริโพธิธรรมรักษ์ ตำแหน่งเจ้าคณะตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่ ๓. พระอธิการไทนนท์ สิริวิชัย ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๒) ผู้บริหารโรงเรียน

ลำดับที่ ๔. นายวรวิทย์ ยอแสง ตำแหน่งนายอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่ ๕. นางศิริภาณี ศาตศิลป์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่ ๖. นางสมโภชน์ ไพบูลย์วัฒนผล อาจารย์ประจำโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๓) นักเรียนที่ได้รับการเผยแพร่

ลำดับที่ ๗. เด็กหญิงวัชรารกร บุญเพ็ง นักเรียนโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่ ๘. เด็กหญิงนันทกานต์ สุขปลั่ง นักเรียนโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ ๒ เป็นข้อความจำนวน ๓๕ ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาค่า IOC ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน ๕ รูปหรือคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

ทฤษฎี ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านพระพุทธศาสนาหรือด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ได้แก่

๑) พระมหาสุนันท์ สุนนโท ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) อ.ดร.นิกร ศรีราช ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) พระปลัดระพิน พุทธิสารโธ ผศ.ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐ และมีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมในบางข้อ จึงต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง เป็นขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) ทำการนัดหมายวันเวลาที่จะไปขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๒) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
- ๓) ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าอย่างน้อย ๗ วัน
- ๔) เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

ระยะที่สอง เป็นขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคย
- ๒) แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และอธิบายลำดับขั้นตอนในการสัมภาษณ์
- ๓) ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อใช้อ้างอิงในการสรุปผลการวิจัย

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดเจริญธรรม จำนวน ๑๔๘ คน^๑ โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ จำนวน ๕๒ คน^๒ และโรงเรียนบ้านราชภูร์เจริญ จำนวน ๑๓๖ คน^๓

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน ๓๓๖ คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้^๔

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ ๐.๐๕

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{336}{1 + 336(0.05)^2} \\ &= 182 \end{aligned}$$

^๑ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเจริญธรรม เผอิญศรีภูธรอุบลรัตน์ ปีการศึกษา ๒๕๖๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1014310243&Area_CODE=1401 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

^๒ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ ปีการศึกษา ๒๕๖๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1019600197&Area_CODE=1902 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

^๓ ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา, ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนบ้านราชภูร์เจริญ ปีการศึกษา ๒๕๖๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?School_ID=1019600195&Area_CODE=1902 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

^๔ สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๘๒ คน

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดย การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{nN}{N^{\circ}} \\ \text{โดยที่} \quad n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \\ N &= \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม} \\ N^{\circ} &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ตัวอย่างเช่น โรงเรียนวัดเจริญธรรม} &= \frac{๑๔๘ \times ๑๘๒}{๓๓๖} \\ &= ๘๐ \end{aligned}$$

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ศึกษา	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนวัดเจริญธรรม	๑๔๘	๘๐
โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์	๕๒	๒๘
โรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ	๑๓๖	๗๔
รวม	๓๓๖	๑๘๒

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสังเคราะห์มาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของ พระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ก. การสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาสาร

นิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ลักษณะสร้างเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ เพศ, อายุ, ระดับชั้นที่กำลังศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของเด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดเจริญธรรม โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ และโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ ที่เกี่ยวข้องกับการเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวม ๓ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑. การฝึกอบรม (Training) มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

๒. การศึกษา (Education) มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

๓. การพัฒนา (Development) มีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของเด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดเจริญธรรม โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ และโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ ที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี รวม ๕ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑. เมตตากรุณา มีคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ

๒. สัมมาอาชีวะ มีคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ

๓. กามสังวร มีคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ

๔. สัจจะ มีคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ

๕. สถิติสัมพัทธ์มีค่าทั้งหมด ๔ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๕ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้าง

อัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

ค. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างไว้ไปดำเนินการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมิน

คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหา ขอบเขตของแบบสอบถามประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence)^๖ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการหาค่า IOC จำนวน ๕ ท่าน

^๕ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ดานสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

^๖ พระมหาภคณี, กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ, (พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๒๔-๒๒๖.

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรของงานวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)^๗ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try Out) ทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๔๐

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยที่วิเคราะห์ผลได้จากการทดลองใช้ (Try Out) ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๕) สร้างเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำเสนอต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในเขตพื้นที่ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดเจริญธรรม โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ และโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบการแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ ๓ โรงเรียน จำนวน ๓๓๖ คนและกลุ่มตัวอย่างคือ เด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ ๓ จำนวน ๑๘๒ คน โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ ๑-๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ รวมใช้ระยะเวลา ๑ สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน ๑๘๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

^๗ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed., (New York: Harper & Row, 1971), p. 67.

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

๓) การทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบที่มีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

โดยมีเกณฑ์การแปลค่า ดังนี้^๘

๐.๘๑ - ๑.๐๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันมาก
๐.๕๑ - ๐.๘๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
๐.๒๑ - ๐.๕๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยหรือต่ำ
๐.๐๑ - ๐.๒๐	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
๐.๐๐	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technic)

^๘ Bartz, A.E., *Basic Statistical Concepts*, 4th ed., (New Jersey: Prentice-Hall, 1999), p.84.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ

๔.๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

๔.๘ องค์ความรู้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามนักเรียน จำนวน ๑๘๒ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๘๒)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๐๐	๕๔.๙
หญิง	๘๒	๔๕.๑
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐
อายุ		
๑๕ ปี	๑๑๗	๖๔.๓
๑๖ ปี	๔๑	๒๒.๕
๑๗ ปี	๒๔	๑๓.๒
๑๘ ปีขึ้นไป	๑๑๗	๖๔.๓
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐
ชั้นเรียน		
ประถม	๑๒๔	๖๘.๑
ม.๑	๑๘	๙.๙
ม.๒	๑๙	๑๐.๔
ม.๓	๒๑	๑๑.๕
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ชั้นเรียน ดังนี้

เพศ พบว่านักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ ตามลำดับ

อายุ พบว่านักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๐-๑๒ ปี จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๓ รองลงมาคืออายุ ๑๓-๑๔ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ และที่น้อยที่สุดคืออายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒ ตามลำดับ

ชั้นเรียน พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ประถม จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ รองลงมากำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๓ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ถัดลงมากำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๒ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔ และที่น้อยที่สุดกำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๑ จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๒) แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ในภาพรวม

(n=๑๘๒)

การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	๓.๖๔	๐.๕๑๓	มาก
๒. ด้านการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ	๔.๐๗	๐.๕๘๐	มาก
รวม	๓.๘๖	๐.๔๙๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๔๙๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ และ วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) การฝึกอบรม (Training) ๒) การศึกษา (Education) ๓) การพัฒนา (Development) ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในภาพรวม

(n=๑๘๒)

วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการฝึกอบรม (Training)	๓.๓๖	๐.๘๔๙	ปานกลาง
๒. ด้านการศึกษา (Education)	๓.๕	๐.๗๗๓	มาก
๓. ด้านการพัฒนา (Development)	๔.๐๗	๐.๖๙๑	มาก
รวม	๓.๖๔	๐.๕๑๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๖๔, S.D.=๐.๕๑๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับ
วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการฝึกอบรม (Training)

(n=๑๘๒)

วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยการจัดค่ายคุณธรรม	๓.๕๖	๑.๒๙๓	มาก
๒. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมหน้าเสาธง	๒.๙๕	๑.๒๗๖	ปานกลาง
๓. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยเสียงตามสาย	๒.๖๘	๑.๒๓๐	ปานกลาง
๔. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมในชั้นเรียน	๓.๙๕	๐.๙๑๘	มาก
๕. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมโดยมีสื่อการฝึกอบรม	๓.๖๕	๑.๑๖๐	มาก
รวม	๓.๓๖	๐.๘๔๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ด้าน การฝึกอบรม (Training) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =๓.๓๖ , S.D.=๐.๘๔๙)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับ
วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการศึกษา (Education)

(n=๑๘๒)

วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง ความมีเมตตา กรุณา	๓.๗๖	๑.๑๖๓	มาก
๒. พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง สัมมาอาชีวะ	๓.๑๕	๑.๑๘๗	ปานกลาง
๓. พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง กามสังวร	๒.๙๐	๑.๑๑๘	ปานกลาง
๔. พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง สัจจะ	๓.๙๐	๐.๘๘๐	มาก
๕. พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง อานิสงส์ของ สติสัมปชัญญะ	๓.๗๗	๑.๑๒๘	มาก
รวม	๓.๕๐	๐.๗๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
การศึกษา (Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๕๐ , S.D.=๐.๗๗๓)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับ
วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนา (Development)

(n=๑๘๒)

วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย	๔.๓๓	๐.๙๗๕	มาก
๒. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง	๔.๑๒	๐.๘๙	มาก
๓. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักการให้ทาน	๓.๗๙	๐.๙๑๑	มาก
๔. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคำพูดที่ไพเราะ	๔.๒๕	๐.๘๔๗	มาก
๕. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสมอต้นเสมอปลาย	๓.๘๖	๐.๙๙๒	มาก
รวม	๔.๐๗	๐.๖๙๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๗$, S.D.=๐.๖๙๑)

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ๑) เมตตากฎา ๒) สัมมาอาชีวะ ๓) กามสังวร ๔) สัจจะ และ สติสัมปชัญญะ ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ในภาพรวม

(n=๑๘๒)

แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านเมตตากฎา	๔.๐๙	๐.๗๓๔	มาก
๒. ด้านสัมมาอาชีวะ	๔.๑๔	๐.๖๕๒	มาก
๓. ด้านกามสังวร	๓.๙๕	๐.๗๓๔	มาก
๔. ด้านสัจจะ	๔.๑๔	๐.๖๒๘	มาก
๕. ด้านสติสัมปชัญญะ	๔.๐๕	๐.๖๑๘	มาก
รวม	๔.๐๗	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๔.๐๗, S.D. = ๐.๕๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนว
การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตากรุณา

(n=๑๘๒)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักให้อภัย	๔.๑๕	๐.๗๘๖	มาก
๒. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักเห็นใจผู้อื่น	๔.๑๐	๐.๘๒๔	มาก
๓. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก	๓.๙๒	๐.๙๓๔	มาก
๔. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักให้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	๔.๑๗	๐.๘๕๓	มาก
รวม	๔.๐๙	๐.๗๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์
ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตากรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๘๒ , S.D.=๐.๖๕๔)

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนว
การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ

(n=๑๘๒)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต	๔.๒๘	๐.๘๓๗	มาก
๒. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักหน้าที่ของตนเอง	๔.๑๒	๐.๗๗๕	มาก
๓. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ	๔.๐๕	๐.๗๓๘	มาก
๔. พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ไม่คดโกงผู้อื่น	๔.๑๒	๐.๗๗๕	มาก
รวม	๔.๑๔	๐.๖๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์
ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๔$, S.D.=๐.๖๕๒)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนว
การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร

(n=๑๘๒)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนเป็นผู้รักนวลสงวนตัว	๔.๓๔	๐.๗๓๘	มาก
๒. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักความหมายของความรัก อย่างถูกต้อง	๓.๘๑	๐.๘๘๗	มาก
๓. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักโทษของกามคุณ	๓.๖๘	๑.๐๐๘	
๔. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจในเรื่องรักในวัย เรียนที่เหมาะสม	๓.๙๙	๐.๙๓๔	มาก
รวม	๓.๙๕	๐.๗๓๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างอัตลักษณ์
ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๗๘ , S.D.=๐.๖๔๔)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนว
การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัจจะ

(n=๑๘๒)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์สอนให้เป็นคนพูดความจริง	๔.๒๐	๐.๕๙๒	มาก
๒. พระอาจารย์สอนให้เห็นโทษของคนผิดคำพูด	๓.๙๕	๐.๗๑๕	มาก
๓. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนไม่พูดห้กหารน้ำใจเพื่อน	๔.๐๑	๐.๙๕๒	มาก
๔. พระอาจารย์สอนให้เป็นคนรักษาสัจจะ	๔.๓๘	๐.๘๕๗	มาก
รวม	๔.๒๐	๐.๕๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์
ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัจจะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๔.๒๐ , S.D.=๐.๕๙๒)

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนว
การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะ

(n=๑๘๒)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนมีสติมากขึ้น	๔.๓๒	๐.๗๙๙	มาก
๒. พระอาจารย์สอนให้นักเรียน เรียนดีขึ้น	๓.๙๖	๑.๐๑	มาก
๓. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนใจเย็นลง	๓.๘๘	๐.๘๕๖	มาก
๔. พระอาจารย์สอนให้นักเรียนมีมารยาท ในรูปแบบของชาว ไทยพุทธ	๔.๐๕	๐.๘๖๒	มาก
รวม	๔.๐๕	๐.๖๑๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์
ความเป็นไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๕$, S.D.=๐.๖๑๘)

๔.๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักเรียน ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ

(n=๑๘๒)

การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๐๐ คน)		หญิง (๘๒ คน)			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
เมตตากรุณา	๔.๐๙	๐.๗๒๗	๔.๐๘	๐.๗๔๖	๐.๐๗๐	๐.๔๓๘
สัมมาอาชีวะ	๔.๑๓	๐.๖๒๐	๔.๑๕	๐.๖๙๔	-๐.๒๓๐	๐.๑๓๑
กามสังวร	๓.๙๘	๐.๗๒๔	๓.๙๒	๐.๗๔๙	๐.๕๖๙	๐.๖๘๘
สัจจะ	๔.๐๙	๐.๖๓๑	๔.๒๐	๐.๖๒๓	-๑.๒๑๑	๐.๔๕๙
สติสัมปชัญญะ	๔.๑๐	๐.๖๐๒	๔.๐๐	๐.๖๓๖	๐.๙๙๙	๐.๓๗๔
รวม	๔.๐๘	๐.๕๕๒	๔.๐๗	๐.๖๑๖	๐.๐๖๑	๐.๐๙๘

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-Test แบบข้อมูล ๕ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ($t=-๐.๐๖๑$, $Sig.=๐.๐๙๘$) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๕ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ
แก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็ก
และเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำแนก
ตามอายุ

(n=๑๘๒)

การเสริมสร้างอัต ลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
เมตตากรุณา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๐๗	๒	๐.๒๕๔	๐.๔๖๘	๐.๖๒๗
	ภายในกลุ่ม	๙๖.๙๔๒	๑๗๙	๐.๕๔๒		
	รวม	๙๗.๔๕๐	๑๘๑			
สัมมาอาชีวะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๗๘	๒	๐.๔๓๙	๑.๐๓๒	๐.๓๕๘
	ภายในกลุ่ม	๗๖.๑๗๔	๑๗๙	๐.๔๒๖		
	รวม	๗๗.๐๕๒	๑๘๑			
กามสังวร	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๕๑	๒	๐.๔๒๖	๐.๗๘๙	๐.๔๕๖
	ภายในกลุ่ม	๙๖.๕๔๑	๑๗๙	๐.๕๓๙		
	รวม	๙๗.๓๙๒	๑๘๑			
สัจจะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๘	๒	๐.๐๓๙	๐.๐๙๘	๐.๙๐๗
	ภายในกลุ่ม	๗๑.๓๖๙	๑๗๙	๐.๓๙๙		
	รวม	๗๑.๔๔๗	๑๘๑			
สติสัมปชัญญะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๒๓	๒	๐.๒๑๑	๐.๕๕๒	๐.๕๗๗
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๖๑๗	๑๗๙	๐.๓๘๓		
	รวม	๖๙.๐๔๐	๑๘๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๗๙	๒	๐.๒๓๙	๐.๗๐๘	๐.๔๙๔
	ภายในกลุ่ม	๖๐.๔๗๕	๑๗๙	๐.๓๓๘		
	รวม	๖๐.๙๕๓	๑๘๑			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-Test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า

นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ไม่แตกต่างกัน ($F=๐.๗๐๘$, $Sig.=๐.๔๙๔$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๑๘๒)

การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
เมตตากุรุธนา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๗๘	๓	๐.๒๕๙	๐.๔๗๘	๐.๖๙๘
	ภายในกลุ่ม	๙๖.๖๗๒	๑๗๘	๐.๕๔๓		
	รวม	๙๗.๔๕๐	๑๘๑			
สัมมาอาชีวะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๒๘	๓	๐.๒๐๙	๐.๔๘๘	๐.๖๙๑
	ภายในกลุ่ม	๗๖.๔๒๔	๑๗๘	๐.๔๒๙		
	รวม	๗๗.๐๕๒	๑๘๑			
กามสังวร	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๘๒	๓	๐.๕๒๗	๐.๙๗๙	๐.๔๐๔
	ภายในกลุ่ม	๙๕.๘๑๐	๑๗๘	๐.๕๓๘		
	รวม	๙๗.๓๙๒	๑๘๑			
สัจจะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๗๗	๓	๐.๑๒๖	๐.๓๑๕	๐.๘๑๕
	ภายในกลุ่ม	๗๑.๐๗๐	๑๗๘	๐.๓๙๙		
	รวม	๗๑.๔๔๗	๑๘๑			
สติสัมปชัญญะ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๒๙	๓	๐.๑๗๖	๐.๔๕๘	๐.๗๑๒
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๕๑๒	๑๗๘	๐.๓๘๕		
	รวม	๖๙.๐๔๐	๑๘๑			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๓๑	๓	๐.๑๗๗	๐.๕๒๒	๐.๖๖๘
	ภายในกลุ่ม	๖๐.๔๒๒	๑๗๘	๐.๓๓๙		
	รวม	๖๐.๙๕๓	๑๘๑			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-Test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า

นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ไม่แตกต่างกัน ($F=๐.๕๒๒$, $Sig.=๐.๖๖๘$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตาม สมมติฐานที่ ๑-๓

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	(n=๑๘๒)	
						ผลการศึกษายอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์	๐.๐๖๑	-	๐.๐๙๘	-	✓
		การเสริมสร้างอัตลักษณ์					
๒.	อายุ	การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์	-	๐.๗๐๘	๐.๔๙๔	-	✓
		การเสริมสร้างอัตลักษณ์					
๓.	ระดับการศึกษา	การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์	-	๐.๕๒๒	๐.๖๖๘	-	✓
		การเสริมสร้างอัตลักษณ์					

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ดังนี้

นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ แก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

การวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

๑. ท่านคิดว่าเนื้อหาที่พระอาจารย์นำไปใช้สอนในโรงเรียน มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ?

เนื้อหาที่จะสอน จะต้องสอนให้มีปัญญาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาให้ได้ปัญญาจะเกิดได้จากการรู้แจ้ง เห็นจริงซึ่งจะต้องใช้วิธีการกระบวนการในการสอนและพัฒนาทักษะให้เกิดปัญญา^๑

ต้องพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะปัญหาเฉพาะหน้าหรือปัญหาที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรือปัญหาในชีวิตประจำวันที่จะต้องประยุกต์ใช้ธรรมะเข้ามาใช้ใน การแก้ไข ต้องพัฒนาให้เกิดทักษะในส่วนนี้^๒

จะต้องสอนให้เขารู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นอาจจะสอนแบบกัลยาณมิตรทำ ตัวให้เหมือนกับเป็นเพื่อนร่วมกันแก้ไขปัญหาและแนะนำหาทางออกให้ จนทำให้เขาเกิดทักษะสามารถ แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง^๓

จะต้องสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับธรรมะเสียก่อนหลังจากนั้นให้ลงมือปฏิบัติ เพราะถ้าหากรู้อย่างเดียวไม่เข้าใจก็สามารถลืมได้ แต่ถ้าหากรู้แล้วนำไปปฏิบัติจนเห็นผลก็จะเกิดความเข้าใจ^๔

พระคุณเจ้าจะต้องสอนให้ศาสนทายาทได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามวิธีการที่เหมาะสม การปฏิบัติธรรมสำหรับเยาวชนแล้วจะใช้วิธีการเช่นกับผู้ใหญ่ไม่ได้เนื่องจากว่าสติปัญญาความสามารถ ไม่เท่ากันจะต้องมีการปรับระดับให้เหมาะสมกับเยาวชน^๕

ต้องพัฒนาทักษะในการช่วยเหลือสังคมให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นผู้ผู้นำในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี^๖

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

เยาวชนรุ่นใหม่จะต้องรู้จักใช้ชีวิตให้มีความสุขและใช้ชีวิตในทางที่ถูกต้องไม่ ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดรู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง หากเป็น ปัญหาที่ใหญ่ ไม่สามารถแก้ไขได้ก็ต้องสอนให้เขารู้จักหาคำปรึกษาจากท่านผู้รู้เพื่อแก้ไขปัญหานั้น^๗

เยาวชนรุ่นใหม่ต้องมีศิลปะในการเป็นทางดำเนินชีวิต หากไม่มีศิลปะ ก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องถูกวิธีและทันที่ จะก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับเยาวชนตามมาอีกมากมายทั้ง ปัญหา ยาเสพติด ท้องก่อนวัยอันควร เรียนไม่จบ เป็นต้น^๘

โดยสรุป ด้านเนื้อหาที่พระอาจารย์นำไปใช้สอนในโรงเรียน ควรเป็นเรื่องที่พัฒนาทักษะ ในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า หรือปัญหาที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรือ ปัญหาในชีวิตประจำวัน จะต้องประยุกต์ใช้ธรรมะเพื่อจะก่อให้เกิดความสุขและใช้ชีวิตในทางที่ถูกต้อง ไม่ ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๑๗ สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็ก และเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็น เนื้อหาที่นำไปใช้สอนในโรงเรียน ควรเป็นอย่างไร

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	เนื้อหาควรที่จะเป็นการพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะปัญหาเฉพาะหน้าหรือปัญหาที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา หรือปัญหาในชีวิตประจำวันที่จะต้อง ประยุกต์ใช้ธรรมะเข้ามาใช้ในการแก้ไข ต้องพัฒนาให้เกิด ทักษะในส่วนนี้	๔	๑,๒,๓,๕
๒	เนื้อหาควรต้องพัฒนาทักษะในการช่วยเหลือสังคมให้ ความช่วยเหลือในเรื่องที่เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา เป็น ผู้นำในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี	๒	๔,๘
๓	จะต้องสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับธรรมะเสียก่อนหลังจาก นั้นให้ลงมือปฏิบัติ เพราะถ้าหากรู้อย่างเดียวไม่เข้าใจก็ สามารถลืมได้ แต่ถ้าหากรู้แล้วนำไปปฏิบัติจนเห็นผลก็จะ เกิดความเข้าใจ	๒	๖,๗

๒. ท่านคิดว่ารูปแบบในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธของพระอาจารย์ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ?

ในเบื้องต้นจะต้องพัฒนา ให้มีศีลก่อน ให้รู้จักรักษาศีล ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระธรรม คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การพัฒนาศาสนทายาทโดยการให้รักษาศีล เป็นเสมือนหนึ่งคำมั่น สัญญาที่ให้ไว้ว่าต่อไปนี้ไปจะทำแต่ คุณงามความดีไม่ให้ผิดศีลธรรม เมื่อมีศีลบริสุทธิ์การกระทำก็ บริสุทธิ์ ช่วยให้จิตใจสะอาดได้ เมื่อมีศีล จิตใจก็จะนุ่มไปในการทำความดี นากนั้นให้มอบตัวเป็นศิษย์ อยู่ในฐานะศิษย์กับครูอาจารย์ ซึ่งจะทำ ให้ว่ากล่าวตักเตือนได้ง่าย โดยเฉพาะชนหมู่มากก็ต้องให้มีศีล เสมอกัน ในอดีตบัณฑิตจะกำหนดให้มี การไหว้พระรับศีลก่อน ลูกหลานในอดีต รักษาศีลทำดีปฏิบัติ ชอบ รักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้ตราบ จนปัจจุบันก็เพราะยึดมั่นในศีล^๙

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

รูปแบบการสอนต้องสอนให้รักษาศิลและมีระเบียบวินัยทางสังคม อยู่ที่ใดก็ให้เคารพ กฎระเบียบที่นั่น ดังสุภาษิตที่ว่าเข้าเมืองหลวงก็ต้อง หลีกตามตาม แต่ละที่จะมีระเบียบปฏิบัติไม่เหมือนกัน ก็ต้องสอนให้เขาเคารพกฎระเบียบด้วยเช่นกัน กฎระเบียบเป็นการสร้างคนและองค์กรให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และจะต้องสอนให้เคารพ กฎหมาย เพราะเป็นมารยาททางสังคมด้วย เรื่องนี้จะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ต้องปลูกฝังตั้งแต่ วัยเด็ก ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเคารพผู้ใหญ่ ให้เกียรติผู้ใหญ่ เพราะเป็นมารยาททางสังคมที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง^{๑๐}

รูปแบบการสอนของพระสงฆ์ไม่ใช่เพียงแต่สอนในเรื่องของหลักธรรมเพียงอย่างเดียว ควรต้องสอนให้รักษา จารีตประเพณีอันดีงามเอาไว้ให้ซึมซาบในความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ อัตลักษณ์ของชุมชนและสังคม คือสอนให้รู้จัก คุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามประเพณีอันมีค่าของไทย เยาวชนทุก วันนี้อยู่ห่างไกลวัฒนธรรมประเพณีไทย เพราะวัฒนธรรมต่างประเทศเกิดการรั่วไหลเข้ามา อันเนื่องมาจากได้ดูและศึกษาสื่อต่าง ๆ ที่ไม่มีพรมแดน ในส่วนนี้บ้านวัดโรงเรียนต้องร่วมมือกันพัฒนา จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการกรรมาให้มาก ให้ รู้จักรับผิดชอบและแสดงออกที่ถูกต้อง^{๑๑}

ในเบื้องต้นจะต้องพัฒนาให้มีศิลป์ก่อน ให้รู้จักรักษาศิล ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระ ธรรม คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การพัฒนาศาสนทายาทโดยการให้รักษาศิล เป็นเสมือนหนึ่ง คำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ว่าต่อแต่นี้ไปจะทำแต่คุณงามความดีไม่ให้ผิดศีลธรรม^{๑๒}

พระคุณเจ้าจะต้องสอนให้นักเรียน รู้จักอยู่อย่างมีความสุข ตามอัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ มี ศิล รักษาศิล ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เด็กบางคนไม่ได้ตั้งใจจะเสียใจและเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ในทางไม่ชอบ ทำให้เกิดปัญหากับผู้ปกครอง จุดนี้เราต้องมาช่วยกันเยียวยาสังคมให้น่าอยู่ สอน เยาวชนให้มีศีลมีธรรม ให้รู้จักใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่นรู้จัก รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นมีจิตเมตตาและสอนให้รู้จักสร้างกัลยาณมิตร เป็นกัลยาณมิตรต่อกันให้ความช่วยเหลือกันและอยู่อย่างมีความสุข^{๑๓}

ไม่ว่ากิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้น เบื้องต้นจะต้องให้นักเรียนรับศีลก่อน สมาทานศีล ก่อน เมื่อมีศีลบริสุทธิ์การกระทำที่บริสุทธิ์ ช่วยให้จิตใจสะอาดได้ เมื่อมีศีลจิตใจก็จะโน้มไปในการทำ ความดี^{๑๔}

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

เยาวชนทุกวันนี้ห่างไกลจากความเป็นไทยพุทธ ห่างไกลจากวัฒนธรรมประเพณีไทย เพราะวัฒนธรรมต่างประเทศเกิดการรื้อไหลเข้ามา อันเนื่องมาจากได้ดูและศึกษาสื่อต่าง ๆ ที่ไม่มีพรมแดน^{๑๕}

เยาวชนควรเรียนรู้ประเพณีอันดีงามเอาไว้ให้ซึมซาบ ในความเป็นอัตลักษณ์ชาวพุทธ และอัตลักษณ์ของชุมชนและสังคมเอาไว้^{๑๖}

โดยสรุป เรื่องของรูปแบบในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ เบื้องต้นควรพัฒนาให้นักเรียนได้มีศีลเสียก่อน ใ้รู้จักใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่นรู้จัก รู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่กับ ผู้อื่นมีจิตเมตตาและสอนใ้รู้จักสร้างกัลยาณมิตร เป็นกัลยาณมิตรต่อกันให้ความช่วยเหลือกันและอยู่ อย่างเป็นสุข

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๑๘ สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นรูปแบบในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธควรเป็นอย่างไร

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	ในเบื้องต้นจะต้องพัฒนา ให้มีศิลปินให้รู้จักรักษาศิลปะปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การพัฒนาศาสนทายาทโดยการให้รักษาศิลปะ เมื่อมีศิลปินสุทธิการกระทำก็สุทธิ ช่วยให้จิตใจสะอาดได้	๔	๑,๒,๔,๕,๖
๒	รูปแบบการสอนของพระสงฆ์ไม่ใช่เพียงแต่สอนในเรื่องของหลักธรรมเพียงอย่างเดียว ควรต้องสอนให้รักษาจารีตประเพณีอันดีงามเอาไว้ให้ซึมซาบในความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ อัตลักษณ์ของชุมชนและสังคม คือสอนให้รู้จัก คุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามประเพณีอันมีค่าของไทย	๒	๓,๗,๘

๓. ท่านคิดว่าเทคนิคในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระอาจารย์ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร?

พระสงฆ์ที่สอนหนังสือในโรงเรียนส่วนมากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีเทคนิค ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยขึ้น มีเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ความรู้ทั้งนักเรียนและธรรมศึกษา ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการนำระบบเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในระบบการจัดการเรียนการสอน และการสอบวัดผลประเมินผล และนักเรียนให้ ความสนใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนออนไลน์มากขึ้นกว่าแต่ก่อนเยอะมาก^{๑๗}

พระสงฆ์จะต้องจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีห้องเรียนที่ เหมาะสม มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย มีแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม^{๑๘}

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

พัฒนาวัดให้เป็นเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนา แบบครบวงจร เช่น การสร้างห้องสมุดทางพระพุทธศาสนา สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นต้น มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยและเข้าถึงง่าย และมีการพัฒนาวัดและบุคลากรให้เป็นสื่อการเรียนรู้แบบ ประชาชนชาวบ้าน ให้สอดรับกันอย่างเป็นระบบทุกด้าน^{๑๙}

ส่งเสริมให้ครูมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม (ลด ละ เลิก อบายมุข) ถือศีล ๕ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้ครูมีภavana ๔ มี ความเป็นกัลยาณมิตร มุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงามตามหลักไตรสิกขา ส่งเสริมให้ครูมี ความรู้และความเข้าใจในการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบ กัลยาณมิตร อ่อนน้อมถ่อมตน เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน^{๒๐}

ด้านเทคนิคอาจจะจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ให้เป็นธรรมชาติ มีความร่มรื่น สวยงาม สะอาด และเป็นระเบียบ จัดให้มีห้องปฏิบัติการกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เอื้อต่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนา มีความสงบ สะอาด^{๒๑}

ครูจัดบรรยากาศขณะเรียนรู้ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศการ กระตือรือร้น จูงใจ ทำทหายให้อยากรู้ สนุกเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ ครูและนักเรียน ทักทายกันด้วย การไหว้ มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มีความจริงใจต่อกัน^{๒๒}

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ส่งเสริมยกย่องเชิดชู ผู้กระทำความดีเป็นประจำ^{๒๓}

โดยสรุปด้านเทคนิคในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน อาจจะจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ให้เป็นธรรมชาติ มีความร่มรื่น สวยงาม สะอาด และเป็นระเบียบ จัดให้มีห้องปฏิบัติการกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา มีความสงบ สะอาด ขณะเรียนรู้ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศการ กระตือรือร้น จูงใจ ทำทหายให้อยากรู้ สนุกเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ ครูและนักเรียน ทักทายกันด้วย การไหว้ มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มีความจริงใจต่อกัน

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๑๙ สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นเทคนิคในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	พระสงฆ์จะต้องจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีห้องเรียนที่ เหมาะสม มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย มีแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม พัฒนาวัดให้เป็นเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนา แบบครบวงจร เช่น การสร้างห้องสมุดทางพระพุทธศาสนา สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นต้น มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยและเข้าถึงง่าย และมีการพัฒนาวัดและบุคลากรให้เป็นสื่อการเรียนรู้แบบ ประชาชนชาวบ้านให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบทุกด้าน	๓	๑,๓,๖
๒	ส่งเสริมให้ครูมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม (ลด ละ เลิก อบายมุข) ถ้อยศีล ๕ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจัดบรรยากาศภายในโรงเรียน ให้เป็นธรรมชาติ มีความร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา มีความสงบ สะอาด	๔	๒,๔,๕,๗

๔. ขั้นตอนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระอาจารย์ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร?

เป็นขั้นตอนที่อยู่แล้วโดยมีการขอขออนุญาตจากทางโรงเรียน เมื่อตอบรับแล้วก็กำหนดเวลาวัน สถานที่ แล้วขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนเพื่อจัดสถานที่ ซึ่งส่วนมากก็ไม่ได้มีปัญหาอะไร ถ้าทางโรงเรียนไม่ติดกิจกรรม^{๒๔}

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมก็คือ หากเป็นไปได้ก็อาจเขียนโครงการรายปีนำเสนอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจำจังหวัดแต่ถ้าไม่ได้ก็ควรนำเสนอไว้ที่โรงเรียน^{๒๕}

กิจกรรมการจัดเวลาเรียนและกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับครูพระ มีการจัดชั่วโมงให้กับครูพระสามารถ เข้าไปทำการสอนภายในสถานศึกษาได้ และการเลือกเอากิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน จะช่วยให้ครูพระสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม กับช่วงวัยของนักเรียน^{๒๖}

ทางโรงเรียนอาจจะติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการของครูพระ และแนวทางในการ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนอาจต้องกำชับครูพระ เพื่อความคุ้มค่าและมีประสิทธิผลสูงสุด เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทั้งทางโรงเรียนและทางพระสงฆ์ ร่วมกัน^{๒๗}

โดยสรุปขั้นตอนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน เป็นขั้นตอนที่อยู่แล้ว โดยมีการขอขออนุญาตจากทางโรงเรียน เมื่อตอบรับแล้วก็กำหนดเวลาวัน สถานที่ แล้วขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนเพื่อจัดสถานที่ ซึ่งส่วนมากก็ไม่ได้มีปัญหาอะไร ถ้าทางโรงเรียนไม่ติดกิจกรรม

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๒๐ สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ประเด็นขั้นตอนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน ควรเป็นอย่างไร

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ปริมาณ	
		ความถี่	ลำดับที่
๑	เขียนโครงการรายปีนำเสนอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา ประจำจังหวัดแต่ถ้าไม่ได้ก็ควรนำเสนอไว้ที่ โรงเรียน	๒	๑,๓
๒	กิจกรรมการจัดเวลาเรียนและกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับครูพระ มีการจัดชั่วโมงให้กับครูพระสามารถ เข้าไปทำการสอน ภายในสถานศึกษาได้ และการเลือกเอากิจกรรมที่ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน จะช่วยให้ครูพระสามารถ ออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม กับช่วงวัย ของนักเรียน	๒	๕,๖

๔.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามรายด้านรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๗

ตารางที่ ๔.๑๑ ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ด้านการฝึกอบรม (Training)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. ผู้เรียนมีจำนวนมากและมีวัยที่แตกต่างกัน เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ต้องแบ่งห้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนและวัยของนักเรียนตามช่วงชั้น เพื่อลดปัญหาการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน รวมถึงจัดหาครู หรือครูพระผู้ช่วย เพื่อดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง
๒. พระสงฆ์ยังขาดทักษะในการนำเอาธรรมะไปใช้ให้สอดคล้องกับเยาวชน	ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนร่วมกัน เพื่อพิจารณาถึง จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการของโรงเรียนเพื่อที่จะกำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร
๓. พระสงฆ์ขาดแคลนงบประมาณที่จะให้การสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม	ควรใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นหาได้สะดวก หากเป็นไปได้ก็ควรมีการระดมทุนจาก บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธืในการจัดกิจกรรม

จากตารางที่ ๔.๑๗ ปัญหาและอุปสรรค คือ ผู้เรียนมีจำนวนมากและมีวัยที่แตกต่างกัน เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พระสงฆ์ยังขาดทักษะในการนำเอาธรรมะไปใช้ให้สอดคล้องกับเยาวชน พระสงฆ์ขาดแคลนงบประมาณที่จะให้การสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ คือ ต้องแบ่งห้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนและวัยของนักเรียนตามช่วงชั้น เพื่อลดปัญหาการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน รวมถึงจัดหาครู หรือครูพระผู้ช่วย เพื่อดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนร่วมกัน เพื่อพิจารณาถึง จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการของโรงเรียนเพื่อที่จะ กำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ควรใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นหาได้สะดวก หากเป็นไปได้ก็ควรมีการระดมทุนจาก บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรม

ตารางที่ ๔.๒๒ ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ด้านการศึกษา (Education)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. พระสงฆ์ขาดทักษะในการสอน โดยเน้นสอนแบบท่องจำมากกว่าบูรณาการ	พระสงฆ์ต้องทำงานเชิงรุกอยู่ตลอดเวลา ต้องเพิ่มโอกาสในเข้าไปพบนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการสอน
๒. พระสงฆ์ขาดการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี ขาดระบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ นึกอยากสอนอะไรก็สอน	เปิดอบรมถวายความรู้ในเรื่องหลักการ วิธีการ ในการพัฒนาหลักสูตรการสอน

จากตารางที่ ๔.๑๘ ปัญหาและอุปสรรค คือ พระสงฆ์ขาดทักษะในการสอน โดยเน้นสอนแบบท่องจำมากกว่าบูรณาการ พระสงฆ์ขาดการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี ขาดระบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ นึกอยากสอนอะไรก็สอน

ข้อเสนอแนะ พระสงฆ์ต้องทำงานเชิงรุกอยู่ตลอดเวลา ต้องเพิ่มโอกาสในเข้าไปพบนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการสอน เปิดอบรมถวายความรู้ในเรื่องหลักการ วิธีการ ในการพัฒนาหลักสูตรการสอน

ตารางที่ ๔.๒๓ ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนา (Development)

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.ขาดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน	ต้องพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร เช่น การจัดสร้างห้องสมุดพระศาสนาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเป็นต้น

จากตารางที่ ๔.๑๗ ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะ ต้องพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร เช่นการจัดสร้างห้องสมุดพระศาสนาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเป็นต้น

๔.๘ องค์ความรู้

๔.๘.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

การฝึกอบรม (Training) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๔$, S.D.=๐.๕๑๓)

มีความโดดเด่นมาก โดยพระสงฆ์ใช้วิธีการฝึกอบรมหลากหลายวิธีทั้งด้วยการจัดค่ายคุณธรรม มีการใช้วิธีการฝึกอบรมหน้าเสาธง เสียงตามสาย รวมทั้งมีการใช้วิธีการฝึกอบรมในชั้นเรียน โดยมีการใช้สื่อการฝึกอบรม อีกด้วย

ควรมีการแบ่งห้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนและวัยของนักเรียนตามช่วงชั้น เพื่อลดปัญหาการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน รวมถึงจัดหาครู หรือครูพระผู้ช่วยเพื่อดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง และต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนร่วมกัน เพื่อพิจารณาถึง จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการของโรงเรียนเพื่อที่จะ กำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร

การศึกษา (Education) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา (Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D.=๐.๗๗๓)

มีความโดดเด่นมาก โดยพระสงฆ์ให้ความรู้เรื่อง ความมีเมตตา กรุณา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจะ สติสัมปชัญญะ เพื่อที่จะนำหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาชีวิต

พระสงฆ์ต้องทำงานเชิงรุกอยู่ตลอดเวลา ต้องเพิ่มโอกาสในเข้าไปพบนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการสอน รวมถึงอาจจะมีการเปิดอบรมถวายความรู้ในเรื่องหลักการวิธีการ ในการพัฒนาหลักสูตรการสอนให้กับพระสงฆ์เพิ่มเติมด้วย

การพัฒนา (Development) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D.=๐.๖๙๑)

มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักการให้ทาน ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคำพูดที่ไพเราะ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสมอต้นเสมอปลาย

ต้องพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร เช่นการจัดสร้างห้องสมุดพระศาสนาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นต้น

เมตตาการุณา นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตาการุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๒$, S.D.=๐.๖๕๔)

มีความโดดเด่นมาก โดยพระสงฆ์สอนให้นักเรียนรู้จักให้อภัย รู้จักเห็นใจผู้อื่น สอนให้นักเรียนรู้จักให้ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก รวมทั้งสอนให้นักเรียนรู้จักให้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ในเบื้องต้นพระสงฆ์ได้พัฒนาให้นักเรียนมีศีล ให้รู้จักรักษาศีล ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตาม พระธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา การพัฒนาศาสนทายาทโดยการให้รักษาศีล เมื่อมีศีลบริสุทธิ์ การกระทำก็บริสุทธิ์ ช่วยให้จิตใจสะอาดได้ ทั้งยังสอนให้รักษา จาริตประเพณีอันดีงามเอาไว้ให้ซึม ทราบในความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยพุทธ อัตลักษณ์ของชุมชนและสังคม

สัมมาอาชีวะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.652)

มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมให้ นักเรียนเป็นผู้รู้จักหน้าที่ของตนเอง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ไม่คดโกง ผู้อื่น

ส่งเสริมให้นักเรียนมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม (ลด ละ เลิก อบายมุข) ถือศีล ๕ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงามตามหลักไตรสิกขา

กามสังวร นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.644)

มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์สอนให้นักเรียนเป็นผู้รักษาวลสงวนตัว รู้จักความหมายของ ความรักอย่างถูกต้อง พระสงฆ์สอนให้นักเรียนรู้จักโทษของกามคุณ และสอนให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจ ในเรื่องรักในวัยเรียนที่เหมาะสม

โดยพระสงฆ์สามารถนำเสนอเนื้อหาที่จะเป็นการพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาเฉพาะหน้า หรือปัญหาในชีวิตประจำวัน ที่จะต้องประยุกต์ใช้ธรรมะเข้ามาใช้ในการแก้ไข ต้องพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะในส่วนนี้

สัจจะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัจจะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.592)

มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์สอนให้เป็นคนพูดความจริง เห็นโทษของคนผิดคำพูด สอน ให้นักเรียนไม่พูดทักทายน้ำใจเพื่อน และสอนให้เป็นคนรักษาสัจจะ

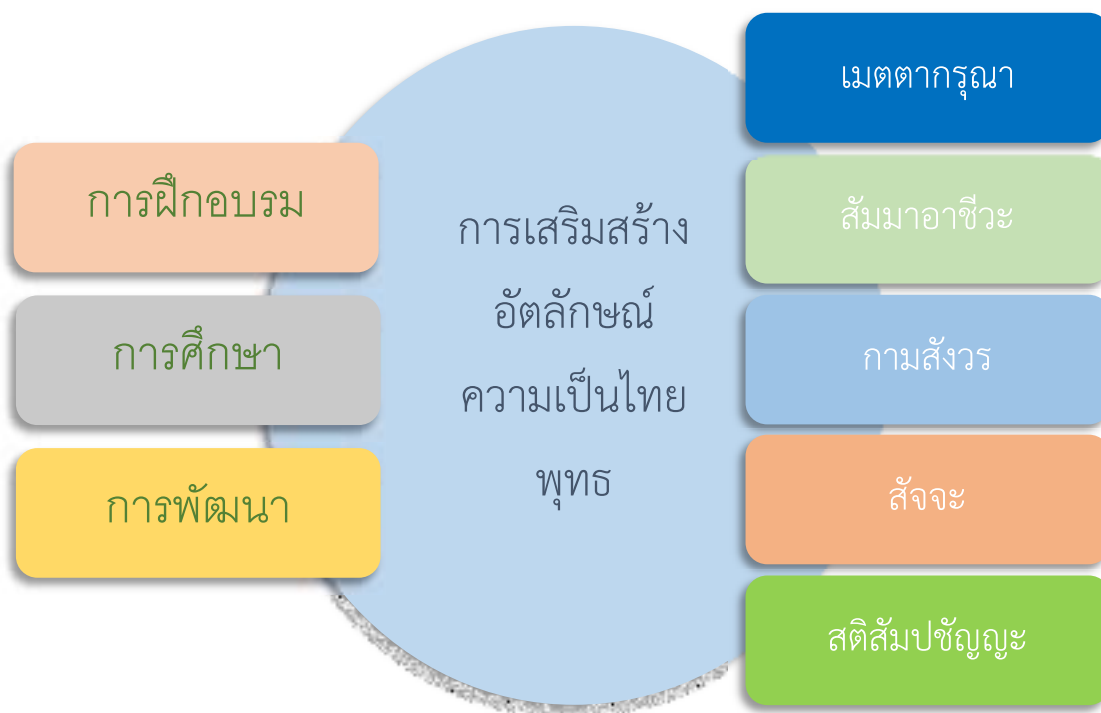
จะต้องสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับธรรมะเสียก่อนหลังจากนั้นให้ลงมือปฏิบัติ เพราะถ้าหาก รู้อย่างเดียวไม่เข้าใจก็สามารถลืมได้ แต่ถ้าหากรู้แล้วนำไปปฏิบัติจนเห็นผลก็จะเกิดความเข้าใจ และ จะได้ทำจนเกิดเป็นนิสัย

สติสัมปชัญญะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.618)

มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์สอนให้นักเรียนมีสติมากขึ้น เมื่อมีสติก็เกื้อหนุนช่วยทำให้นักเรียน เรียนดีขึ้น ใจเย็นลง และสอนให้นักเรียนมีมารยาท ในรูปแบบของชาวไทยพุทธ

โดยเยาวชนให้มีศีลมีธรรม มีสติสัมปชัญญะ จะรู้จักใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่นรู้จัก รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น เป็นกัลยาณมิตรต่อกันให้ความช่วยเหลือกันและอยู่อย่างมีความสุข

๔.๘.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๒ แสดงให้เห็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มี ๓ ด้านคือ ๑. การฝึกอบรม ๒. การศึกษา ๓. การพัฒนา โดยสอดคล้องกับอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ คือ ๑. มีเมตตากรุณา ๒. มีสัมมาอาชีวะ ๓. มีกามสังวร ๔. มีสัจจะ ๕. มีสติสัมปชัญญะ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับเด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ โรงเรียนในตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๘๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.849 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อธิบายระดับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Different : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๘ รูป/คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูล

ที่สำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตของผู้วิจัย ผลการวิจัยสรุปอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ พบว่านักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ ตามลำดับ

อายุ พบว่านักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๐-๑๒ ปี จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๓ รองลงมาคืออายุ ๑๓-๑๔ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ และที่น้อยที่สุดคืออายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒ ตามลำดับ

ชั้นเรียน พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ประถม จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๑ รองลงมากำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๓ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ถัดลงมากำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๒ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔ และที่น้อยที่สุดกำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.๑ จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ ตามลำดับ

๕.๑.๒ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๙๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งด้าน คือ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ และ วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ

๕.๑.๓ วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

การฝึกอบรม (Training) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้าน การฝึกอบรม (Training) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๔๙

การศึกษา (Education) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา (Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๗๗๓

การพัฒนา (Development) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๙๑

๕.๑.๔ แนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ

นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๐.๕๘ เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านเมตตากรุณา นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ ด้านเมตตากรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๒ ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕๔

ด้านสัมมาอาชีวะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็น ไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕๒

ด้านกามสังวร นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธ ด้านกามสังวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๖๔๔

ด้านสัจจะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทย พุทธ ด้านสัจจะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙๒

ด้านสติสัมปชัญญะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความ เป็นไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑๘

๕.๑.๕ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัด สระบุรี

การเปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักเรียน ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ แก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี การทดสอบ

สมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำแนกตามรายด้านได้ดังนี้

ด้านการฝึกอบรม (Training) พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ผู้เรียนมีจำนวนมากและมีวัยที่แตกต่างกันเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พระสงฆ์ยังขาดทักษะในการนำเอาธรรมะไปใช้ให้สอดคล้องกับเยาวชน พระสงฆ์ขาดแคลนงบประมาณที่จะให้ในการสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ คือ ต้องแบ่งห้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนและวัยของนักเรียนตามช่วงชั้น เพื่อลดปัญหาการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน รวมถึงจัดหาครู หรือครูพระผู้ช่วย เพื่อดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนร่วมกัน เพื่อพิจารณาถึง จุดอ่อน จุดแข็ง และความต้องการของโรงเรียนเพื่อที่จะ กำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร ควรใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นหาได้สะดวก หากเป็นไปได้ก็ควรมีการระดมทุนจาก บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในหารจัดกิจกรรม

การศึกษา (Education) พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ พระสงฆ์ขาดทักษะในการสอน โดยเน้นสอนแบบท่องจำมากกว่าบูรณาการ พระสงฆ์ขาดการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี ขาดระบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ นึกอยากสอนอะไรก็สอน

ข้อเสนอแนะ พระสงฆ์ต้องทำงานเชิงรุกอยู่ตลอดเวลา ต้องเพิ่มโอกาสในเข้าไปพบนักเรียนให้มีมากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการสอน เปิดอบรมถวายความรู้ในเรื่องหลักการวิธีการ ในการพัฒนาหลักสูตรการสอน

การพัฒนา (Development) พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะ ต้องพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร เช่นการจัดสร้างห้องสมุดพระศาสนาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นต้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของ พระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ **พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี ๖ ทาง คือ ๑) ชาติพันธุ์ ๒) การแต่งกาย ๓) ความเชื่อถือ ๔) อาหารการกิน ๕) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๖) ประเพณี ชุมชนเขาทองเป็นชุมชนชาวมอญที่มีการ ส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง ๖ ทาง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชน มี ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับครอบครัว ใช้หลักศีลธรรมพื้นฐาน ๒) ระดับชุมชน คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ใช้ หลักความกตัญญูกตเวทีและหลักสามัคคี และ ๓) ระดับประเทศ คือ สังคมขนาดใหญ่ ใช้หลักคารวตา ปรากฏอยู่ในการละเล่นจับข้อมือสาว หลักสารณียธรรมปรากฏอยู่ในการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ หลักกตัญญูกตเวทีปรากฏอยู่ในการทำบุญอุทิศให้กับปิตุชน การสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลักสามัคคี เป็นประเพณีอันงดงามอันเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป^๑ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh)** ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑. พัฒนาการอัต ลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย แบ่งได้ดังนี้ ๑) อัตลักษณ์ด้านการติดต่อทางวัฒนธรรม ๒) อัต ลักษณ์ด้านการศึกษา ๓) อัตลักษณ์ด้านการคมนาคม ๔) อัตลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ ๕) อัตลักษณ์ด้าน ชาติพันธุ์ ๖) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการทางด้านภาษา ๗) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านการแต่งกาย ๘) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านอาหาร มีวัฒนธรรมการบริโภค ๒. กระบวนการสร้างและการอนุรักษ์ พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทยคนลาวต้องมีการอนุรักษ์ รักษาความเป็นลาวโดย การพูดจาภาษาลาวต้องสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ใช้การทักทายสบายดีเป็นคำทักทาย ต้อนรับกันตอนแรกพบ ๓. ปัญหาและอุปสรรคของการสร้างพัฒนาการอัตลักษณ์คือการรับเอา วัฒนธรรมสังคมอื่นมากเกินไป ๔. ข้อเสนอแนะต่อการสร้างพัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวใน

^๑ พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย, “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขา ทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

สังคมไทย ควรจัดให้มีหน่วยงานส่วนที่เกี่ยวข้องจัดตั้งองค์กรเผยแพร่วัฒนธรรมร่วมกับชาติอื่น ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวัฒนธรรมชาติอื่น^๒

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การฝึกอบรม (Training) ผลการวิจัยพบว่า พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้าน การฝึกอบรม (Training) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยการจัดค่ายคุณธรรม มีการใช้วิธีการฝึกอบรมหน้าเสาธง ฝึกอบรมด้วยเสียงตามสาย มีการใช้วิธีการฝึกอบรมในชั้นเรียน และพระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมโดยมีสื่อการฝึกอบรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เด่นชัย ประทุมแสง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย” พบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศตามทฤษฎีสสมัยใหม่มีลักษณะของการใช้หลักวิชาวิทยาศาสตร์เป็นศูนย์กลางในการอธิบายและกำหนดคุณค่าและหน้าที่ของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักยภาพของมนุษย์ ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงมีลักษณะของการนำเอารูปแบบ เช่น สันตือโสภ วัตรทรงธรรมกัลยาณี สถาบันวิมุตตยาลัย หรือสถาบันเตโชวิมุตติ มาเป็นแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ทั้งนี้ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงแบ่งออกเป็น ๒ ระดับคือ (๑) ระดับปัจเจก คือ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตหรือการเข้าร่วมกับสำนักปฏิบัติธรรมกลุ่มต่าง ๆ และ (๒) ระดับสังคม คือ การออกแบบสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม หรือการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการสร้างพื้นที่เพื่อการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ด้านพระพุทธศาสนาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ค ทั้งนี้ การสร้าง อัตลักษณ์ระดับสังคมนี้มีเป้าหมายเพื่อการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ^๓ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Phra U Tejanya** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทใหญ่ก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ได้รับอิทธิพลความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตน เมื่อประเทศเข้าสู่

^๒ Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh), “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๖๒.

^๓ เด่นชัย ประทุมแสง, “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

กระแสแห่งรัฐชาติ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจนี้มีอิทธิพลที่ทำให้ “ไทใหญ่” กลายเป็นคนไทย และส่งผลต่อการแสดงออกอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ แสดงออกทาง “จิตสำนึกร่วมกัน” ๖ ประการ ได้แก่ (๑) การสืบสายเลือดเดียวกัน (๒) การมีเผ่าพันธุ์ร่วมกัน (๓) มีกลุ่มภาษามาจากรากเหง้าเดียวกัน (๔) มีศาสนาเดียวกัน (๕) มีพื้นฐานดินแดนเดียวกัน (๖) มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมร่วมกันและที่สำคัญนั้นกลไกหรือเงื่อนไขสำคัญที่จะก่อให้เกิด “จิตสำนึกร่วม” เพื่อเป็นกลไกสร้าง “ชาตินิยม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเสนอแนวทางอย่างกว้าง ๓ ประการ คือ (๑) มิติทางประวัติศาสตร์ (๒) ศาสนา (๓) ดินแดนที่ทำให้เป็นคนไทยได้เป็นแบบในการอธิบายและวิเคราะห์แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านภาษา ๒) ด้านวัฒนธรรม ๓) ด้านศิลปะ ๔) ด้านอาหาร ๕) ด้านเครื่องแต่งกาย และ ๖) การเป็นอยู่^๔

การศึกษา (Education) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษา (Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง ความมีเมตตา กรุณา ให้ความรู้เรื่อง สัมมาอาชีวะ ให้ความรู้เรื่อง กามสังวร ให้ความรู้เรื่อง สัจจะ และพระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง อานิสงส์ของ สติสัมปชัญญะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลการศึกษาความคิดเห็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทุกด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการศึกษา ๔ คณะ ด้านการส่งเสริมกิจกรรม วันสำคัญทางศาสนา ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านกิจกรรมด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมปฏิบัติกรรมฐาน และด้านการบริการพุทธศาสนาแก่สังคม ตามลำดับ^๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี ๖ ทาง คือ ๑) ชาติพันธุ์ ๒) การแต่งกาย ๓) ความเชื่อถือ ๔) อาหารการกิน ๕) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๖) ประเพณี ชุมชนเขา

^๔ Phra U Tejanya, “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

^๕ นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร, “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ทองเป็นชุมชนชาวมอญที่มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง ๖ ทาง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ประเพณีสงกรานต์ หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชน มี ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับครอบครัว ใช้หลักศีลธรรมพื้นฐาน ๒) ระดับชุมชน คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ใช้หลักความกตัญญูทวดเฒ่าและหลักสามัคคี และ ๓) ระดับประเทศ คือ สังคมขนาดใหญ่ ใช้หลักคารวตา ปรากฏอยู่ในการละเล่นจับข้อมือสาว หลักสารณียธรรมปรากฏอยู่ในการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ หลักกตัญญูทวดเฒ่าที่ปรากฏอยู่ในการทำบุญอุทิศให้กับปियชน การสร่งน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลักสามัคคี เป็นประเพณีอันงดงามอันเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป^๖

การพัฒนา (Development) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักการให้ทาน ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคำพูดที่ไพเราะ และพระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑. พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย แบ่งได้ดังนี้ ๑) อัตลักษณ์ด้านการติดต่อทางวัฒนธรรม ๒) อัตลักษณ์ด้านการศึกษา ๓) อัตลักษณ์ด้านการคมนาคม ๔) อัตลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ ๕) อัตลักษณ์ด้านชาติพันธุ์ ๖) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการทางด้านภาษา ๗) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านการแต่งกาย ๘) อัตลักษณ์ด้านพัฒนาการด้านอาหาร มีวัฒนธรรมการบริโภค ๒. กระบวนการสร้างและการอนุรักษ์พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทยคนลาวต้องมีการอนุรักษ์ รักษาความเป็นลาวโดยการพูดภาษาลาวต้องสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ใช้การทักทายสบายดีเป็นคำทักทายต้อนรับกันตอนแรกพบ ๓. ปัญหาและอุปสรรคของการสร้างพัฒนาการอัตลักษณ์คือการรับเอาวัฒนธรรมสังคมอื่นมากเกินไป ๔. ข้อเสนอแนะต่อการสร้างพัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย ควรจัดให้มีหน่วยงานส่วนที่เกี่ยวข้องจัดตั้งองค์กรเผยแพร่วัฒนธรรมร่วมกับชาติอื่น ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวัฒนธรรมชาติอื่น^๗ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์

^๖ พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย, “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^๗ Phra Bounxom Yanisaro (Vongdananthaphanh), “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๖๒.

ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี ๖ ทาง คือ ๑) ชาติพันธุ์ ๒) การแต่งกาย ๓) ความเชื่อถือ ๔) อาหารการกิน ๕) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๖) ประเพณี ชุมชนเขาทองเป็นชุมชนชาวมอญที่มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง ๖ ทาง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชน มี ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับครอบครัว ใช้หลักศีลธรรมพื้นฐาน ๒) ระดับชุมชน คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ใช้หลักความกตัญญูตเวทีและหลักสามัคคี และ ๓) ระดับประเทศ คือ สังคมขนาดใหญ่ ใช้หลักคารวตา ปรากฏอยู่ในการละเล่นจับข้อมือสาว หลักสาราณียธรรมปรากฏอยู่ในการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ หลักกตัญญูตเวทีปรากฏอยู่ในการทำบุญอุทิศให้กับปิตุชน การสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลักสามัคคี เป็นประเพณีอันงดงามอันเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป^๘

๕.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านเมตตาการุณา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตาการุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักให้อภัย สอนให้นักเรียนรู้จักเห็นใจผู้อื่น สอนให้นักเรียนรู้จักให้ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก และพระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักให้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาติลล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิปุทธ” พบว่า พบว่า มีโรงเรียนวิถิปุทธอยู่ ๓ ระดับ คือ โรงเรียนวิถิปุทธทั่วไป, โรงเรียนวิถิปุทธชั้นนำ, และโรงเรียนวิถิปุทธพระราชทาน ดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนตามอัตลักษณ์ ๒๙ ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิปุทธ มี ๕ ด้าน คือ ด้านกายภาพ, ด้านการเรียนการสอน, ด้านพฤติกรรมครูและนักเรียน, ด้านส่งเสริมวิถิปุทธและด้านกิจกรรมประจำวันพระ ส่วนศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิปุทธ ปัจจุบัน อยู่ในขั้นตอนการวิจัย จะนำเสนอต่อไป^๙ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

^๘ พระวรเศรษฐ์ ธรรมวิริโย, “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^๙ พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาติลล), “รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิปุทธ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

พระวรวงศ์เธอ กรมวิริโย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณี สงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่าการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี ๖ ทาง คือ ๑) ชาติพันธุ์ ๒) การแต่งกาย ๓) ความเชื่อถือ ๔) อาหารการกิน ๕) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ๖) ประเพณี ชุมชนเขาทองเป็นชุมชนชาวมอญที่มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง ๖ ทาง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ประเพณีสงกรานต์ หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชน มี ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับครอบครัว ใช้หลักศีลธรรมพื้นฐาน ๒) ระดับชุมชน คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ใช้หลักความกตัญญูตถะและหลักสามัคคี และ ๓) ระดับประเทศ คือ สังคมขนาดใหญ่ ใช้หลักคารวตาปรากฏอยู่ในการละเล่นจับข้อมือสาว หลักสารานีธรรมปรากฏอยู่ในการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ หลักกตัญญูตถะที่ปรากฏอยู่ในการทำบุญอุทิศให้กับปิตุชน การสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลักสามัคคี เป็นประเพณีอันงดงามอันเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป^{๑๐}

ด้านสัมมาอาชีวะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ และพระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ไม่คดโกงผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิทยา ประวะโซ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถิปุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุตรธานี เขต ๑” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาคือหลักการพัฒนาชีวิตเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและเป็นคนสมบูรณ์แบบตามแนวพุทธ มีหลักสำคัญ ๓ ประการคือ ๑) อธิศีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม ๒) อธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ ๓) อธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ทำให้นักเรียนพัฒนาอย่างมีบูรณาการและเป็นส่วนประกอบของชีวิตที่ดีงาม โดยแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ มี ๒ แนวทาง คือ ๑) แนวทางพัฒนาด้านอัตลักษณ์โรงเรียนวิถิปุทธ ๒) แนวทางพัฒนาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้นำแนวทางพัฒนาตามมาตรฐานที่^{๑๑} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Phra U Tejanya** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์อัต

^{๑๐} พระวรวงศ์เธอ กรมวิริโย, “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๑๑} วิทยา ประวะโซ, “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถิปุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุตรธานี เขต ๑”, **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ลักษณะของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไทใหญ่ก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ได้รับอิทธิพลความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตน เมื่อประเทศเข้าสู่กระแสแห่งรัฐชาติ รูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจนี้มีอิทธิพลที่ทำให้ “ไทใหญ่” กลายเป็นคนไทย และส่งผลต่อการแสดงออกอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาวไทใหญ่แสดงออกทาง “จิตสำนึกร่วมกัน” ๖ ประการ ได้แก่ (๑) การสืบสายเลือดเดียวกัน (๒) การมีเผ่าพันธุ์ร่วมกัน (๓) มีกลุ่มภาษามาจากรากเหง้าเดียวกัน (๔) มีศาสนาเดียวกัน (๕) มีพื้นฐานดินแดนเดียวกัน (๖) มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมร่วมกันและที่สำคัญนั้นกลไกหรือเงื่อนไขสำคัญที่จะก่อให้เกิด “จิตสำนึกร่วม” เพื่อเป็นกลไกสร้าง “ชาตินิยม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเสนอแนวทางอย่างกว้าง ๓ ประการ คือ (๑) มิติทางประวัติศาสตร์ (๒) ศาสนา (๓) ดินแดนที่ทำให้เป็นคนไทยได้เป็นแบบในการอธิบายและวิเคราะห์แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านภาษา ๒) ด้านวัฒนธรรม ๓) ด้านศิลปะ ๔) ด้านอาหาร ๕) ด้านเครื่องแต่งกาย และ ๖) การเป็นอยู่^{๑๖}

ด้านกามสังวร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้นักเรียนเป็นผู้รักษาวลสงวนตัว สอนให้นักเรียนรู้จักความหมายของความรักอย่างถูกต้อง สอนให้นักเรียนรู้จักโทษของกามคุณ และพระอาจารย์สอนให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจในเรื่องรักในวัยเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วันเพ็ญ สมพงษ์พันธุ์** ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ” ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ มีประสิทธิภาพ ภาพเท่ากับ 0.7484.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หลังจากการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นในระดับมากที่สุด โดยสรุป แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การ เรียนรู้ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมุติ มีประสิทธิภาพ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีพฤติกรรมที่เป็นมารยาทชาวพุทธดีขึ้น สมควรได้รับการส่งเสริมต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ครู

^{๑๖} Phra U Tejanya, “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

เห็นภาพการทำงานของตนเองได้เด่นชัดขึ้น เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น^{๑๓} และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ (แช่หลี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยาการ” ผลการวิจัยพบว่าพระธรรม วิทยาการมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ ๙ ด้าน คือ ๑. ด้านการให้คำปรึกษา ๒. ด้านการสนทนาธรรม ๓. ด้านการอบรมเยาวชน ๔. ด้านการจัด กิจกรรมทาง ๕. ด้านการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ ๖. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วม กิจกรรม ๗. ด้านการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ๘. ด้านการจัดค่าย คุณธรรม ๙. ด้านการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษา และมีการนำเอาหลักธรรมในทาง พระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา หลักอริยสัจ ๔ หลักอิทธิบาท ๔ และหลักภavana ๔ มาใช้ในการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย^{๑๔}

ด้านสัจจะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัจจะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้ เป็นคนพูดความจริง สอนให้เห็นโทษของคนผิดคำพูด สอนให้นักเรียนไม่พูดห้กหารน้ำใจเพื่อน และพระ อาจารย์สอนให้เป็นคนรักษาสัจจะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระริน อคฺคเตโช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ๑. การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่จัดขึ้นในโรงเรียนวัด ปุณณาวาส พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาที่จัดขึ้นในโรงเรียนวัดปุณณาวาส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒. การปฏิบัติตาม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนวัดปุณณาวาส พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีการ ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนวัดปุณณาวาส โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านมากที่สุด คือด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ชาวพุทธ รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจิต และเจริญปัญญา ๓. เปรียบเทียบการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา

^{๑๓} วันเพ็ญ สมพงษ์พันธ์, “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาท สมมุติ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

^{๑๔} พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ (แช่หลี), “รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของ พระธรรมวิทยาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๘).

กรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยรวมแต่ละด้านมีความเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองในปัจจุบัน และอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนวัดปุณณवास มีความเห็นไม่แตกต่างกันทั้ง ๓ ด้าน ณ ระดับนัยสำคัญ .๐๕ ๔. ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีความสนุกสนาน มีระเบียบ ดูแลอย่างทั่วถึง ให้คำแนะนำในการปฏิบัติทำหน้าที่ชาวพุทธที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนอยู่ในศีล ๕ และจัดเวลาให้เหมาะสม ในการฝึกสมาธิให้มากยิ่งขึ้น^{๑๕} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เด่นชัย ประทุมแผ้ว** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศตามทฤษฎีสสมัยใหม่มีลักษณะของการใช้หลักวิชาวิทยาศาสตร์เป็นศูนย์กลางในการอธิบายและกำหนดคุณค่าและหน้าที่ของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักยภาพของมนุษย์ ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงมีลักษณะของการนำเอารูปแบบ เช่น สันตือโคก วัดทรงธรรมกัลยาณี สถาบันวิมุตติวิทยาลัย หรือ สถาบันเตโชวิมุตติ มาเป็นแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ทั้งนี้ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงแบ่งออกเป็น ๒ ระดับคือ (๑) ระดับปัจเจก คือ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตหรือการเข้าร่วมกับสำนักปฏิบัติธรรมกลุ่มต่าง ๆ และ (๒) ระดับสังคม คือ การออกแบบสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม หรือการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการสร้างพื้นที่เพื่อการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ด้านพระพุทธศาสนาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ก ทั้งนี้ การสร้าง อัตลักษณ์ระดับสังคมนี้นี้มีเป้าหมายเพื่อการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ^{๑๖}

ด้านสติสัมปชัญญะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้นักเรียนมีสติมากขึ้น สอนให้นักเรียน เรียนดีขึ้น สอนให้นักเรียนใจเย็นลง และพระอาจารย์สอนให้นักเรียนมีมารยาท ในรูปแบบของชาวไทยพุทธ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

^{๑๕} พระริน อคฺคเตโช, “การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณवास เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร”, **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๑๖} เด่นชัย ประทุมแผ้ว, “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

วิโรจน์ ธาราพุมิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการ พัฒนาจริยธรรมของพระ ธรรมวิทยากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้าน การพัฒนาจริยธรรม พระธรรมวิทยากรได้มีการปฏิบัติ หน้าที่ในด้านการอบรมสั่งสอน โดยการปลูก จิตสำนึกให้ทุกคนมีความรักต่อกัน และด้านการ อบรมสั่งสอนโดยการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรู้ ที่แท้จริงอยู่ในระดับสูง แต่ด้านการอบรมสั่ง สอนโดยการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนอยู่ในความเป็น ธรรมชาติได้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการ สร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น โดยการติดต่อสื่อสารและการ ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงาน ที่พระธรรมวิทยากรเข้าไปปฏิบัติหน้าที่และเกี่ยวข้องด้วยอยู่ใน ระดับปานกลาง วิธีการสร้าง ความร่วมมือเพื่อให้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียนที่ พระธรรมวิทยากร นำมาใช้ได้แก่การติดต่อสื่อสาร ประสานงาน พบว่าพระธรรมวิทยากรได้นำมาใช้ ในการปฏิบัติ หน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้าน การ พัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร พบว่าประสบกับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับปาน กลาง ทั้งหมดทุกปัญหา อันได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้าน วิชาการ ด้านการนิเทศงานและด้านความร่วมมือประสานงาน^{๑๗} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผลการศึกษาความคิดเห็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทุกด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก และผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการศึกษา ๔ คณะ ด้านการส่งเสริมกิจกรรม วันสำคัญทาง ศาสนา ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านกิจกรรมด้านการสังคม สงเคราะห์ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมปฏิบัติกรรฐาน และด้านการบริการพุทธศาสนาแก่ สังคม ตามลำดับ^{๑๘}

^{๑๗} วิโรจน์ ธาราพุมิ, “การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคม สงเคราะห์ศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๒.

^{๑๘} นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร, “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของ พระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็น นโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควร ต้องมีหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสมกับยุคสมัย
๒. มีการจัดอบรมให้แก่พระสงฆ์ก่อนจะออกปฏิบัติทำงานในแต่ละปีการศึกษา เพื่อความ เป็นเอกภาพและไปในแนวทางเดียวกัน
๓. ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในโรงเรียนและสถานศึกษาที่ พระเข้าไปปฏิบัติงานในเรื่องของการวัดผลประเมินผล

๕.๓.๑. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ต้องมีหลักสูตรที่ชัดเจนและการประเมินผลการสอนของพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ในการ สอนในโรงเรียน
๒. ต้องให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรเพื่อดำเนินการเผยแพร่ โดยภิกษุผู้ถูกคัดเลือกมา จะต้องเป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ ต้องมีความรู้อย่างแท้จริง และสามารถถ่ายทอดความรู้ของตน ให้กับผู้อื่นรู้แจ้งเห็นจริงตามด้วย
๓. ควรปรับเปลี่ยนวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ให้มียุทธศาสตร์ทั้งเชิงรับและเชิงรุก การเผยแพร่เชิงรับ เป็นการเผยแพร่ด้วยการเทศน์การสอนธรรมเป็นหลัก ส่วนการเผยแพร่เชิงรุก เป็นการ ใช้การสงเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการแจกทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่สนใจเรียนธรรมะ ซึ่งจะ เป็นตัวนำให้เด็กนักเรียนสนใจเข้าหาธรรมะ และจะทำให้สามารถทำการเผยแพร่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ
๔. ควรเพิ่มการใช้สื่อสมัยใหม่ ในการเผยแพร่ให้หลากหลายมากขึ้น เช่น การอภิปราย, การแสดงละคร, การโต้วาทีเชิงพุทธ, อินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อให้สามารถเผยแพร่ธรรมะเข้าถึงนักเรียน ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ไป เป็นบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านอื่นๆ เช่น บทบาทของพระสอนศีลธรรม บทบาทของพระธรรม วิทยากร เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจระดับบทบาทของคณะสงฆ์ได้อย่างครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เพื่อ พัฒนาแนวทางการเผยแพร่ของพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถสืบทอด พระพุทธศาสนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธไปเป็นประสิทธิภาพของพระสงฆ์ในด้านการเผยแผ่ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจว่าวิธีการเผยแผ่ของพระสงฆ์ ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

๓. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากศึกษาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธไปเป็นศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบว่าในแต่ละภาคของประเทศไทย พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้หรือวิธีการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมาสู่ภาคอื่น ๆ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ในแต่ละภาคเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมั่นคงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กฤษกร คำชาย. จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น. คณะครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๒.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. คนกับอัตลักษณ์. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ทางมานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ๒๕๕๐.

ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ประสิทธิ์ ลีปรีชา. การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ใน วาทกรรมอัตลักษณ์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร องค์การมหาชน, ๒๕๔๔.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ชุดคำวิบัติ. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๔๖.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ. ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๖.

วิระคา สมสวัสดิ์. พลวัตสังคมผ่านสายตานิวกาการไทย : ทหสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์เมือง, ๒๕๔๕.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. รสแห่งความเมตตาชุ่มเย็น ยิ่งนัก. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันหนังสือธรรม, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **เบญจศีลและเบญจธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ส่วนการศึกษาสงเคราะห์ กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕**. ประกาศแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่มที่ ๑๐๒ ตอนที่ ๖ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗.

สวัสดี ทองมีเพชร. **การพัฒนาคุณธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๓.

สวัสดี ประทุมราช. **การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์**. กรุงเทพมหานคร : ประชาอุทิศการ, ๒๕๕๕.

สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. **การวิจัยทางการศึกษา**. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.

อภิญา เพ็องฟูสกุล. **อัตลักษณ์ (identity) : การทบทวน ทฤษฎีและกรอบแนวคิด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๖.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

เด่นชัย ประทุมแฝง. “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร. “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ฝนวันจันทร์ ศรีจันทร์. “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของคนในเมืองประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษา เมืองประวัติศาสตร์พิมาย”. **วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.

พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาดิลก). “รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ (แช่หลี่). “รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- พระริน อคคเตโช. “การศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย. “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- อารี จำปาทอง. การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒.
- วันเพ็ญ สมพงษ์พันธุ์. “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยใช้สถานการณ์จริงและบทบาทสมมติ”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอน**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑.
- วิโรจน์ ธาราพุดิ. “การปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมด้านการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรมวิทยากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- Phra bounxom yanisaro (vongdananthaphanh). “พัฒนาการอัตลักษณ์ของประชาชนลาวในสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.
- phra u tejanya. “แนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ของพระสงฆ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) รายงานวิจัย :

ธงชัย สมบูรณ์. “อัตลักษณ์ของชาติตามนโยบายการศึกษา”. รายงานวิจัย, คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

(๔) บทความ :

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. และดุจเดือน พันธุมนาวิน. “ระบบเอกลักษณ์แห่งชาติได้ใน เยาวชนไทย”. วารสารจิตวิทยา. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (๒๕๓๘) : ๒๓-๒๕.

นันทนัย ประสานนาม. “การเมืองเรื่องอัตลักษณ์ในนวนิยายเรื่องเสียงเพรียกจากท้องน้ำ ของ ประทีป ชุมพล”. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ๔. ฉบับที่ ๑ (กันยายน ๒๕๔๕) : ๗๕-๖๕.

นิสดารก์ เวชยานนท์. บทความวิชาการ hr. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘.

พุทธปรัชญาในภูมิปัญญาไทย. วารสารพุทธจักร. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒๓ (พฤศจิกายน ๒๕๕๔) : ๒๔-๓๑.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ ปีการศึกษา ๒๕๖๓. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?school_id=1019600195&area_code=1902 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ ปีการศึกษา ๒๕๖๓. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?school_id=1019600197&area_code=1902 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเจริญธรรม ปีการศึกษา ๒๕๖๓. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student.php?school_id=1014310243&area_code=1401 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๔].

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. เบลูจศีลเบญจธรรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.buddhadharm.com> [๑๙ มกราคม ๒๕๖๔].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๖) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ พระมหาประพันธ์ศักดิ์ ทัศนวิสุทธิ, ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี,
๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ พระครูสิริโพธิธรรมรักษ์, ตำแหน่งเจ้าคณะตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัด
สระบุรี, ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ พระอธิการไธนนท์ สิริวิชัย, ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเขาน้อยจอมสวรรค์ ตำบลเจริญธรรม
อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นายวรวิทย์ ยอแสง ตำแหน่งนายอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นางศิริราณี ศาตศิลป์, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอ
วิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ นางสมโภชน์ ไพบูลย์วัฒนผล, อาจารย์ประจำโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม
อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ เด็กหญิงวัชรามร บุญเพ็ง, นักเรียนโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอ
วิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

_____ เด็กหญิงนนทกานต์ สุขปลั่ง, นักเรียนโรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญตำบลเจริญธรรม อำเภอ
วิหารแดง จังหวัดสระบุรี, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

๒.ภาษาอังกฤษ

(1) book:

Jeffrey, Nash. **Social Psychology Society and self.** United States of America: West
Publishing Company, 1985.

Rice. Philip F. **The Adolescent Development Relationships and Culture.**
Massachusetts: Allyn & Bacon, 1996.

Bartz. a.e. **basic statistical concepts.** 4th ed. new jersey: prentice-hall, 1999.

Lee j. Cronbach. **essentials of psychological testing.** 4th ed. new york: harper & row,
1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือของความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๒๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๑๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๔๘

วันที่ ๓๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร, ผศ.ดร.

ด้วย พระสมุห์ธีรพล ฉายา อคฺคปญฺโญ นามสกุล วิริยะกิจสุนทร รหัสประจำตัวนิสิต ๒๓๐๑๒๐๕๒๐๕๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

๓๗/๒/๖๔
พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร
พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร, ผศ.ดร.

ผู้ประสานงาน : พระครูสุวรรณธีราวุฒ
โทรศัพท์ : ๐๒๕-๒๐๐๕๒๖๖

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

(Try Out)

ที่ ฮา ๕๐๐๕๒/ ๐ ๕๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลคำโพน อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนประเทียวิทยาพาน อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระสมุห์ธีรพล ฉายา อคฺคปณฺโณ นามสกุล วิริยะกิจสุนทร รหัสประจำตัวนิสิต
๒๓๐๑๒๐๕๒๐๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน
ของพระสงฆ์ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ดังกล่าว

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากเด็กนักเรียนในโรงเรียนของท่าน จึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
จัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

พระสมุห์ธีรพล ฉายา อคฺคปณฺโณ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระสมุห์ธีรพล อคฺคปณฺโณ
โทรศัพท์ : ๐๙๐-๒๕๓๒๖๒

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	๓๐	๑๐๐.๐
	Excluded ^a	๐	.๐
	Total	๓๐	๑๐๐.๐

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.๗๖๐	๓๕

Item-Total Statistics

Questionnaire	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๑. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยการจัดค่ายคุณธรรม	๑๓๖.๖๗	๓๓๗.๔๕๓	.๓๖๗	.๗๕๖
๒. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมหน้าเสาธง	๑๓๓.๕๐	๓๓๖.๕๖๗	.๓๐๔	.๗๕๖
๓. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยเสียงตามสาย	๑๓๓.๕๖๗	๓๓๖.๓๖๖	.๓๖๐	.๗๕๖
๔. พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมในชั้นเรียน	๑๓๓.๕๖๗	๓๓๖.๕๖๗	.๓๖๐	.๗๕๖

 อาจารย์ ดร.สุภัทราภรณ์ สิงห์โต

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ๒๖ ๒๐๑๘-๒๐๑๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ระดมทุนอุดหนุนทุนให้กู้ยืมแก่นักเรียนเพื่อการศึกษา
เรียน ทบวงมหาวิทยาลัย กิจการพิเศษ ศึกษาต่อมหาวิทยาลัย จังหวัดสระบุรี
ซึ่งส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระสมุห์ธีรพล ขงขาท อัครคุณโณ ปาณศุภ วิจิระกิจคุณพร พลัง ระจำตัวนิสิต
๒๓๐๑๒๐๑๒๐๑๕ นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยใน "การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธชนรุ่นใหม่
และเยาวชนของพระตถาคตเจ้าคุณพระวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี อัมมโกวิทราชนนง จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาระดับปริญญาโท

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องให้กู้ยืมแก่นักเรียน ซึ่งคุณพระภิกษุในเขตปกครองของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อไปขอศึกษารวมทุนอุดหนุนให้นักเรียนที่บรรพชาภิกษุในการวิจัย
ซึ่งจะได้นำมาขอทุนการศึกษาต่อไป พสกนิกรพุทธศาสนิกชนทุกท่าน สาขาวิชาการศึกษาระเบียงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ทราบอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ
(พระคุณสีหิพนายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาระเบียงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระคุณธีรพล อัครคุณโณ
โทรศัพท์ : ๐๘๕-๐๘๕๖๒๖๖

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

၁. ကျန်းမာရေး/စားနပ်ရိက္ခာ
ဥပမာ ရှိပါက

ရလဒ်မှာ

၂. ကျန်းမာရေး/စားနပ်ရိက္ခာ
ဥပမာ ရှိပါက

ရလဒ်မှာ

၃. ကျန်းမာရေး/စားနပ်ရိက္ခာ
ဥပမာ ရှိပါက

ရလဒ်မှာ

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များကို ဖော်ပြပါ

ประวัติผู้ทำวิจัย

- ชื่อ : พระสมุห์ธีรพล อคฺคปญฺโญ
- เกิด : เกิด วันอาทิตย์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๑๕
- สถานที่เกิด : กรุงเทพมหานคร
- การศึกษา : อนุบาล-ประถมศึกษา ๔ โรงเรียนมัธยมจันทบุรีจันทบุรี กรุงเทพฯ
: ประถมศึกษา ๖ โรงเรียนวัดสัมพันธวงศ์
: ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์
: ปวช.วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
: ป.บส. รุ่น ๑๒ วัดกษัตราธิราชวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
: พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ประสบการณ์ทำงาน
- ๒๕๖๐-ปัจจุบัน : เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี
: ครูพระสอนศีลธรรมประจำอำเภอนิคมพัฒนา
- ผลงานวิชาการ : พระสมุห์ธีรพล อคฺคปญฺโญ (๒๕๖๓).
บุญบั้งไฟ ประเพณีขอฝน ตำนานพระยาขันคาก และพญาแถน
นิตยสารพุทธจักรฉบับรวมเล่ม.
ฉบับเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ.๒๕๖๓.
- ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๓
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดราษฎร์เจริญ ตำบลเจริญธรรม อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี
- เบอร์โทร : เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญ